

TINGBOK

for

AKER

1681

Ved Gunnar W. Knutsen og Bodil Chr. Erichsen

TINGBOKPROSJEKTET

Oslo 2001

TINGBOKPROSJEKTET
Historisk institutt
Postboks 1008 Blindern
0315 Oslo

<http://www.hf.uio.no/hi/prosjekter/tingbok>

Tingboken er utgitt med støtte fra Anders Jahres fond til vitenskapens fremme.

FORORD

Dette er en elektronisk kildeutgivelse fra Tingbokprosjektet. Disse nye utgivelsene bygger videre på våre tidligere trykte kildeutgivelser. Vi velger å presentere kildeavskriften i denne formen for både å kunne nå et større publikum og samtidig redusere utgiftene ved utgivelsen.

De elektroniske kildeutgivelsene mangler de arbeidskrevende person-, steds- og emneregisterene som de trykte utgivelsene har hatt. Til gjengjeld er de søkbare, og gir dermed leserne nye muligheter for å finne

Til denne kildeutgivelsen har vi valgt å bruke filformatet Portable Document Format (PDF), som vi mener vil gi den beste lesbarhet for fremtiden. Dette filformatet kan leses på alle typer datamaskiner, og sidene vil alltid beholde den samme layouten som vi har ønsket når avskriften ble utgitt. I tillegg har vi valgt å gi boken en layout som også egner seg for utskrift og innbinding, dersom noen skulle ønske å gjøre det.

For Tingbokprosjektet

Stipendiat Gunnar W. Knutsen

AVSKRIFTSFORKLARING

Vår målsetning er å gjengi teksten så kildetro som mulig. I tråd med Tingbokprosjektets tidligere praksis har vi likevel av effektivitetshensyn, i noen henseender valgt å ikke gjengi teksten nøyaktig slik den står i tingboka.

Det gjelder for det første store og små bokstaver. I tingbøkene brukes store og små bokstaver om hverandre, slik at navn kan være skrevet med liten bokstav, og store bokstaver kan forekomme midt inne i et ord. Ofte er det vanskelig å vite om bokstaven faktisk er stor eller liten. Det er enighet i fagmiljøet om at bruken av store og små bokstaver ikke er meningsbærende. Avskriverne har måttet foreta bevisste tolkninger av teksten, og leseren bør være oppmerksom på dette.

For det andre har vi valgt å ikke markere latinske bokstaver. Grunnen er at en del ord er skrevet med delvis latinske bokstaver. Vi syntes det var unødvendig å bruke tid og krefter på å finne brukbare rutiner for å markere dette på en fornuftig måte.

I tillegg bør det nevnes at forkortelser er løst opp og markert med understrekning, for eksempel Kongelig.

Flere forhold kunne vært drøftet og redegjort for. Transkripsjoner som denne er resultat av uendelig mange vurderinger.

Ukjente ord og uttrykk kan søkes i oppslagsverk som *Norsk Historisk Leksikon*, eller Otto Kalkars *Ordbok til det ældre danske sprog (1300-1700)*.

Anno 1681 den 24 Januarj er almindelig sageting || holdet vdj Sandvigen offuerverrende Kongelig Mayestets fougeds || fuldmegtige Tue Pederssen Lesssø lenssmanden Johannes || Houger och Dirich Hassslum sambt effterschreffne aff laug||retted nemblig || (spalte 1:) Effuen Voyen Hans Jung, Knud Tannum (spalte 2:) Reer Halle, Hans ꝛByen och Olle Togerud,

f 1a

Hans Kongelig Mayestets slods fouget paa Aggersshuus hans vdgiffne obli||gation paa 220 rixdaller er for retten lest som hand er skyldig til Boye || Pederssen Skoug for samme 220 rixdr: som bemelte slods fouget Seigneur Frandz || Berendtsen haffuer landt haffuer hand set Boye Pederssen i pandt Lyss||agger med vnderligende saug och quern for diss capital och rente och || skal samme penge aff Boye Pederssen í (1/2) eller fierding aar opschriffues || naar hand vil haffue sin betalling, samme pantebreff er daterit Christiania || den 8 Aprillis anno 1679 vnder merbemelte Frands Berendtsens || haand och segell.

Lauridz Christopherssen boende paa Bierke || vdj Lommedallen haffuer soldt skiødt och affhendt med hans quindes || Anne Torisdatters sambtøche, til erlig achtbar och welfornehme mand || Peder Nielssen Leuch borger och indvonner udj Christiania hans kierre hustrue || børn och arffuinger, en gaard kaldes Bierke, liggendes i Lommedallen, som || Lauridz selff paaboer, skylder aarligen en fierring meell med bøkell || den forschreffne Lauridz Bierke med sin skiøde haffuer Peder Nielssen forsichret || som er lest for retten, och bekreffted med Lauridz Christopherssens skiøde || signette och boemerke samt min och Claus Jochumssen vnder||skriffuelsse til vitterligheed, skiøden er daterit Christiania den 8 Junj || anno 1680. ||

Anno 1681 den 8 February er almindelig sageting holdet paa Ascher vdj || Kongelig Mayestets fougeds Seigneur Frands Berendtsen offuerverelssse och effterschreffne || aff laugretted nemblig || (spalte 1:) Lauridz Østenstad True Drengsrud Peder Stocher, (spalte 2:) Jens Brusset, Olluff Lj, och Olluff Berger,

Niels {Jenssen} Effuenssen Ascher haffuer med rigens steffning ladet || indsteffne en andel proff och vindessbyrd om hans stiffbørn effter || steffningens tilhold skal videre hereffter forhøris och indføris || Steffningen er daterit Aggersshuus den 10 Januarj 1680. ||

f 1b Hans Høen er først frembrobt och forhørt tilstaar som effterfølger || at det er hannem vel vitterligt at Niels Janssen och hans søster er || opfød, och vel holden hoes deris stiffader, och ingen børn i bøgden er || bleffuen bedre opfød eller frembeholdet vdj bøgden som hannem er || vitterligt, haffuer ingen steds verridt borte at tienne mens hafue || verridt hiemme altid vden nogen tide hand var paa Liger at gaa i || skolle hor lenge det var er hannem ubeuist, videre er Hans Jøssj || iche herom beuist, || Lauridz Børgen er dernest frembkommet och effter hand er forhørt || er hans vinde i alle maader som Hans Høen vondet haffue, || Ouden Hannevold er derhoss frembkaldet tilstaar at Nielss Ascher || haffuer vel opfød sinne stiffbørn som dj andre proffuet haffuer || och Nielss Janssen haffde sin stiffaders hester at kiørre baade boer || och bielke med, mens om hand betalte sin stiffader derfor er det || hannem iche vitterligt, Hans {...} \Høen?/?/ tilstaaer ellers at Nielss Janssens || och Marj Jansdatters bestefader Hendrich Joehanssen døde før Niels || Jansens fader och Nielss Janssens fader var kaldet til klocher || effter sin broder Mortten Janssen som och døde for hannem, || Lauridz Børgen tilstaar lige det samme at Hendrich Johansen || døde for Niels Jansens fader, och for hans fader døde ochssaa || Mortten Janssen saa døde ochssaa Nielss Janssen fadersøster || før Nielss Janssens fader Ouden Hannevold tilstaar at Hendrich || Jansen som var Nielss Jansen \beste/fader døde før hans fader, tilstaaer || ochssaa at Mortten och Boel døde før Nielss Hanssens (Jansens) fader, || Erich Hannevold er dernest frembkaldet tilstaar at saa lenge || hand kand mindes da ved hand vel at Nielss Jansen och Marj Jans||datter var vel opfød och frembeholdet hoes deris forældre moder || och stiffader mens huem der døde først aff hans bestefader || faderbroder, fadersøster, eller hans fader kand Erich iche || erindre effter dj hand da var vng och gaff sig ingen tancher || derom, Peder Fussdal hans vinde er i alle || maader lige som Erich Hannevold vondet haffuer, || Helmeriech Børgen er dernest frembrobt tilstaar at haffue tiendt || paa

Ascher hoes Nielss Ascher paa 3 aars tid, och da er det hannem || vel vitterlicht, at saa lenge hand kiente Nielss Jansen och Marj || Jansdatter da var dj hiemme hoes derris moder och stiffader och || var vel effter deris maade som dj beste børn paa bøynen fremholdet || och paa dj sidste aaringer brugte dj handel for dennem selff || Nielss med boer och bielker, mens Marj iche som hannem er vitterligt, || Jmedlertiid haffde Nielss Jansen sin kost hiemme och ingen anden || stedz som hannem er vitterligt, ||

Alff Sebiørnsen er dernest frembkaldet tilstaar at hand tiente || jt aar hoes Nielss Ascher, da hug hand och en hed Peder Anderssen || 4 tøder \bielker/ for Niels Jansen i Berig skougen, och dj kiørte hand fremb med || Nielss Aschers hester, Nielss Janssen haffde da vel och selff en hest som hand || kiørte nogle vendinger med sin egen hest, mens mest leigte den || bort i skydsferd for penge, och haffde sin kost stedtse da hoes Nielss || Ascher och ingen andre steds, och om sommeren fich hand 2 tylter bielker || i Bø skougen och kiørte til Hegxbro med sin stiffaders hester, och || haffde nogle vendinger med sin egen och Anders Fussdalss hest, der || det aar var ende da pløgte hand for Nielss Janssen 3 aars tid || paa Fussdall for Nielss Jansen och Nielss Ascher holt hannem || kost derforre, och vndertiden motte gaa fra det arbeide hans || hossbond Nielss Ascher befallede hannem, och giøre det Nielss Jansen || ville haffue fremb, || Anders Christensen tilstaar och bekreffter at jmidlertid hand boede paa || Fussdall, da saaede Nielss Janssen paa 3 aars tid den í (1/2) part som Anders || brugte til lottres?? med hannem forvden det sidste aar saaede Anders || <self??> 3 tønder selff, och det bleff bryt?? paa aggeren och Nielss Janssen kiørte || det strax fra steden, och haffde Nielss Aschers hester at pløye och harffue || med, och vndertiden brugte sin egen hest och Anderssis med, och || det hand handlede och brugte det solte hand selff och gich til Nielss || Aschers kost, haffde iche videre herom at vinde, || Lauridz Gulbrandtssen er och frembrobt tilstaar som følge, {tilstaar} || at haffue tient hoes Nielss Ascher vdj 7 aars tid, da holt hans || stiffader Nielss Jansen i skolle paa Bragenes 9 vgers tid, saa || var hand hiemme nogen stund och kom saa til Liger och gich der i skolle || fra høsten til nytaars afften hand hente Nielss hiemb, och var || siden hiemme stedtse och var vel holdet som Nielss Aschers eget barn || och der hand bleff saa stor at hand kunde giøre noget da || løb hand och kiøbslaget for sig selff, huorledes hand haffde || det med stiffaderen er dette hannem v-beuist, mens sin || stiffader gjorde hand indted til nøtte som Lauridz var vitterligt, || med vindessbyrne æd beroer til sagen haffuer veridit til for||hør for welvissse Her laugmand, || Regenholt Vordemand hans indleg er ved Hans Hellessen vdj rette ||

f 2a

laugt skal och bliffue indført som det indholder, ||

Niels Effuenssen boende paa Ascher vdj Ascher sognen hans strenge obligationer || for retten lest indeholder at hand er skyldig, til sin goede landherre || weledele Kiersten Tonssberg salig Her assessor Niels Tollers rede penge ||

f 2b halftandethundrede rixdaller for effterstaaende landschyld aff hans || paaboende gaard och resterende Kongelige rettigheder hun for hannem betalt || saavel och for affkiøffte hœ och korn paa den anden Ascher gaard med || videre for huilke 150 rixdr: hand beloffue den sidste rest til paasche nest || effter hand schriffdens dato at betalle, och til forsichring och skadessløss holdelsse || haffuer hand i pandt set, alt det hand ejer och eyendes worder rørendis || och urørendes løst och fast, indtil den mindste penge med den meste worder || betalt, daterit Christiania den 23 Aprilis 1679 vnder Niels Effuenssens || egen haand vnderschreffuet, er betalt paa samme obligation 1680 den 14 Junj || tiuffue rixdr: ||

Anno 1681 den 5 Martj er almindelig sageting holdet ved Agger || vdj Kongelig Mayestets fougeds Seigneur Frands Berendtsens offuerverelse bøde||lenssmanden Hans Nielssen Bestum och effterschreffne aff laugretted || nemblig (spalte 1:) Anderss Høybrotte Hans Grobssen Christen Reffstad (spalte 2:) Gulbrandt Tonssen, Christopher Aarrevold och Botel Sagen, ||

Olluff Lauridzen vicepastor til Grue prestegield vdj Soller och Mortten || Nielssen nu boende paa Stor Huerffuen vdj Stange sognen paa Hedefmarkken || haffuer landt aff justidz och rigens skriffuer Hans Nielssen thouthundrede || rixdaller effter derris obligations tilhold huorfor dj haffuer *haffuer || først vdj sex aar och saa frembdelis j pandt set til bemelte Hans || Nielssen och hans arffuinger til frit brugelig pandt en derris øde||gaard liggendes nordvest fra Aggers kierke vdj Aggerss herridt naffnlig || Linderen skylder aarligen en hud med bøxell, och dersom samme penge || skal betalles skal dj jt fierding aar før den 11 Junj opkyndiges, och || er samme penge vdlant in specie och dersom dj bleff tilsinds samme || ødegaard at affhende da bemelte Hans Nielssen at verre den nermeste || at kiøbe det dj saaledes for dennem och derris arffuinger en for alle || och alle

for en beloffuer at holde til vitterlighed vnder Her Olles Lauridtses || och Morten Nielssens hender och signetter, samme pantebreff er daterit || Christiania den 1 May anno 1672: ||

Her assistensraad och justitiarius haffuer med rigens steffnin ladet || indsteffne Joen Graff formedelst hand skal haffue nedhugget en andell || træ vdj bemelte hans velædele skoug och andeller, och haffuer Seigneur Vorde||mand mødt paa Her justisiarius veigne och talt sagen vdj rette || effter steffningens tilhold, steffningen er daterit Aggersshuus den 22 Novembris 1680 || skal bliffue vdj agten indført, dernest indgiffuet en besichtelse vnder ||

3 mends signetter skal ochssaa bliffue vdj agten inddraget er || daterit den 22 Junj 1680, Joen Graff er mødt for retten at suarre || til steffningen, och begerredt at sagen motte opsettes til aasteden || til besichtelse aff skriffueren och mendene, huorforre sagen beroer || til sommeren och da skal berammes en tid saa bege partene skal || bliffue vidende och faa bud om til huad dag det bliffuer berammet, och || saa skal da bliffue kiendt i sagen det som forsuarligt kand verre, med || minde Joen Graff forinden jorden bliffue bar sig med Her justitiarius || kand forliges vdj mindelighed, ||

f 3a

Lauridz Brant, boende udj Opssloe hans obligation er lest for retten || paa fiurgetiuffue rixdaller, som Jens Poulssen Graff boende udj Øster || Berrum hannem landt haffuer, och beloffuet dennen med interesse at || betalle 6 procento til Sante Hans daug førstkommende, och derfor || haffuer udj pant set hannem hans nye opbygde huus och gaard kaldes || Saxegaarden, beligende vdj bemelte Opsloug och derpaa leffuerit || Jens Graff alle adkombstbreffuer och documenter, en der forvden || leffuerit til hannem en obligation lyder paa 147 rixdr: vdsted || aff Her obersteleutenant Rode angaaende hans tractement, samme || penge beloffuer Lauridz Brandt at betalle til den forskreffne tid, eller || Jens Graff at beholde samme husse och grund til frelst odel til vitter||lighed vnder Lauridz Brandz hand och segel, sampt hans moders, Aasse || salige Jacob Brandz vnderschriffuelsse, saa och Peder Pederssens och Olluff Hansens || hender och segel til vitterlighed vnderschreffuet daterit Christiania den 17 Aprilis || anno 1680: ||

Anno 1681 den 26 Aprilis er retten holdet paa Agger vdi den sag med || Siffuer Torssen, offuerverrendes paa Kongelig Mayestets fouget veigne True Pedersen || och Monseigneur Regenholt Wordemand aff den høye øffrigheed comiterit sagen || jmod Siffuer Torssen at vdføre och effterschreffne aff laugretted, nemblig || (spalte 1:) Anders Taassen Botel Sagen Peder Østenssø Anders Høybrott (spalte 2:) Anders Frøen Lauridz Husseby Trugelss Leerschalden Ouden Bretved (spalte 3:) Hans Rødtved Christen Refstad Jffuer Sindsen och Jørgen Jessrud {Pouel Breke}

Den høye øffrigheeds befalling til Monseigneur Regenholt Wordemand den sag || imod den fange Siffuer Torsen paa Kongelig Mayestets veigne vdi fougden || sted at vdføre er for retten lest skal bliffue i dommen indført || som er daterit Aggershuus den 22 Aprilis 1681 || Jligemaade er steffningsseedelen som til lenssmanden vdi denne || sag er vdsted er och for retten indlaugt er daterit Aggershuus || forschreffne dag skal ochssaa bliffue ord for ord indført ||

f 3b Den Kongelig oberhoffrettes affssagt om denne fange at sagen er || hiembvist til nye paakiendelse, er aff bemelte Wordemand vdi || rette laugt och skal bliffue ord fra ord vdi denne vorris domb indført || er daterit Aggersshuus den 21 Aprilis 1681 || Bemelte Wordemand lod frembkalde Ingeborre Torisdatter || begerrende, at motte vorde examinerit om huis hinde sand||ferdeligen kand verre beuist om de 2de passerede formennetlig || mord til conferentze imod hines forhen gjorde for retten || tilstand, och ellers begerrede at dj andre børns och sødatens || vinde maa bliffue vdi dommen indført. || Anno 1681 dend 26 Aprill er Ingeborre Toresdaater jgien paa Aggers ting || forhørt, och tillstaar Ingeborre at kremmerginten bleff jhiell slagett || paa gaarden om efftermiddagen moed quelden och som hun var jhiel slaget || aff moderen och Kari huilchet hun saae jgienom winduet {??}, tillige med || hendes smaa sydschinde som var j stuffuen, dereffter sprang saa vd || paa gaarden jnd j fæhusset, och der ved døren som stoed oben saa at || Siffuer och Kari tog och bar det døde quindfolch hen j laden och kand jche || mindes om hendes moder bar med eller jche, mens der quindfolchett || bleff jhiel slaget kand Ingeborre jche mindes om Siffuer var j større||husset eller huor hand var, men saa snart quindfolchet var død tog hand || j at berre med sin søster Kari den døde krop jgiennom schygen || j laden ved wegen j høet, och der det døde mennesche var laugt j || laden da tog hines moder och bar hendes tøy och forvarede dett, || Thilstaar ellers at hun saae en karell om morgenen før hun gick || vd med

fæet at var j gaarden och haffde en graa kiortell paa || och knapper vdi, om det var tinknapper eller søffknapper kand || hun jche vide, jche heller huordan hat hand haffde paa, tilstaar || ellers alt det som hun for welædle Herr laugmand haffuer bekiendt || som hernest \forhen/ schall bliffue jndført, vndtagen hun iche saae at || Siffuer bar weden. || Siffuer Toressen bleff fremført for retten och jeren aff hannem || tagen saa lenge hand bleff examinerit, paahørte Ingebores vindes||buird, tilstaar och som effter følger att der sagen ||

bleff forhørt paa aassen, da proffuede Laurids Anderssens || offuer Siffuer at hand war med at føre det døde menneske || bort, siden effter paa Aggers ting dernest for laugmanden haffuer || Lauridtz tilstaaet det samme at Siffuer var med at føre det || døde menneske aff laden om natten til Kringelwandet som j || førige domme er jndført, huilchet Siffuer benegter at verre vsandt, || tilstaar ellers at hans sydschinde var och for retten paa Aassenn || paa Aggers ting och for laugmanden och saa for den Kongelig oberhoffret || forleden aar, Siffuer Torressen er tilspurdt huorfor hand vnd||wigte siden hand var tilkiendt at lougverge sig, saa siger hand || at hand haffuer jngen steds vndvigt, men opholdt sig her vdi Aggers herrit, || Saa fremkomb for retten naffnlig Olle Lauridzen som bereter at || hand forleden sommer, tiden kand hand jche minde da var hand be||falhet aff slodzfogden at ride till Løren och schulle hente Siffuer || och der hand did komb till Løren fant hand Siffuer j sengen och Siffuer || sagde hand var siug och kunde jche komme med, huilchet Siffuer tilstaar || her for retten, at haffue sagtt, saa red Olle hen til schiudsschafferen || Guldbrand Tonssen och tog Guldbrand med sig med en hest til Løren || at hand schulle tage Siffuer paa, formedelst hand sagde sig siug och det || bekiende Guldbrand at Olle hanom berettede om Siffuers siugdomb. || och saa føte Guldbrand Olle strax tilbage til Løren och Olle var jche || aff sin hest, som di da komb til Løren jgien, da var Siffuer borte || saa di fant hannem jche den gang och spurte quinden naffnlig Sinne || ad, huor bleff Siffuer aff, suarede hun hand løb vd ret nu, jeg ved || jche huor hand løb hen, Siffuer bekiende at hand løp vd paa marchen || och lagde sig, formedelst som hand siger at hand var saa siug at hand || kunde jche ride med, Olle bereter at hand nogen thid dereffter || komb till Løren och komb frem paa gaarden, da saae hand at Siffuer || sprang vd jgiennem vinduet och løb ad schoven och som hand komb hen j || nogen smaa schou, saae hand at Siffuer gich lud at jngen schulle see || hannom, men den gang haffde Olle jngen befalling at tage hannom || ellers tilstaar Olle at hand siden effter med Laurids Pederssen ligger ./.

f 4a

f 4b Guldbrand Thonssen, Christen Riffstad och Jffuer Sindtzen var paa Løhren, || at lede effter Siffuer och fant hannom jche, saa Siffuer jche bleff funden || før hand bleff taget ved Saugerne, Siffuer bekiender sielff at det var || 14 dage forleden for pindtzdag, som hand jche rettere kand mindes, || der hand bleff taget, och bleff taget aff threj slodtzsoldater ved Saugerne || j husset hoes Olle Schierffuen och nedført til slodzfogdens och haffde der || jernn paa sig en natt, bleff siden bortført, dersom hand siden haffuer || sidet j jernn jndtill nu. || Hans Torssen er for retten fremkommet och effter hand flittig er || examminerit er hans vinde som hand tilforn haffuer bekiendt och || tilstaar, ydermehre at der den karell var jhiel slaget, saa tog hans || moder, Kari, Siffuer och Aasse hannom och lagde hannom hen vdi enn || halm schyge til quelden j mørningen, da tog di den døde karell || aff schygen jgien samptlig de som laugde hannom der jnd, førte hannem || paa en liden vedsleder och kjørde hannom med en røe hest jtt || lidet støche op j schouen, siden viste Hans jche aff huor di gjorde aff || hannom om natten, mens om morgenen sagde Ingebore til hannom || at di haffde brent karllen op j shoven, saa førte Ingebore, Hans || Haagen och Margrete der op som karlen var brendt och saa der kuol || och asche och jnted videre, Dett samme tilstaar Margrete at hun || saae at Siffuer var med at bere karlen bort, effter at hand var || slagen jhiell, || Haagen Torssen wille jnted bekiende, mens siger at hand er hoess || sinne brødre som sider fangen, || Siffuer Thorssen er fremfodret for retten och anhørt sinne || sødschinds bekiendelse dog det aldeeles benegter || Denne sag er opsadt til førstkommende fredag da haffues videre domb || at affvente som forsuarligt kand verre, ||

Fredagen den 29 April er sagen jgen forretaget och haffuer indbemelte || Regenholt Vordemand da vdi dj samme laugrettesmenders vndtagen || Lauridz Husssebye och Jffuer Sindsen j derris offuerverelsse
(Iver Sinsen ankom før domsavsigelse, se f. 5b)

ladet forschreffne ||

f 5a fange Siffuer Torsen igen fremkomme for retten som saalenge aff || jernet bleff løss, imidlertid med hannem bleff prosederit och paa Kongelig || Maystets veigne effter høyoøffrigheeds befalling, for slodsfogden Seigneur || Frands Berrendtzen satte vdi rette offuer Siffuer Torssen at hand ||

forsuarligens vorder dømt til vedbørlig straff, som hans gierning||ger effter førte beuissligheder kand haffue fortiendt, som den der || formenes at bør eragtes for aaraad med videre och dødsmand || vdi bemelte draber, Siffuer Torssen er tilspørt huad hand suarer || til denne jrettesettelse saa siger hand at hand forskyder sig || til loug och rett, och gandsche benegter det som hans sødschende offuer || hannem haffuer bekiendt |: forinden domb gich komb Lauridtz Hussebye || Da effter tiltalle och giensuar sampt denne sags grundtlig?? offuer||veielisse, om denne fange Siffuer Torssen, der aldels indted vil || bekiende om dj 2de mennischer der er jhiel slaget paa Dissen, derom || er først den sødat Lauridz Anderssens tilstand at Siffuer var med || at førre det døde quindfolch aff laden och til Kringelvandet, denne || fange Siffuer Torsens søster, bekiente och at der det quindfolch aff || deris moder, och aff hende var jhielslaget, da bar Siffuer med dennem || det døde mennische ind j laden, fangens anden søster, som nu er || vindessfør bekiender ochssaa at Siffuer var med at berre det døslagne || quindfolch i laden, dj 2de Siffuers andre smaa sødschende Hans || och Margrette bekiender at deris moder och søster Karen slog en || karl i hiel paa gaarden, den var Siffuer med at bortberre, mens || jngen aff dennem alle vinder eller bekiender at Siffuer vaar || med j gierningen der dj bleff jhielslagne, Ingeborre fragaaer || och at Siuer bar iche ved paa hougen (Hougen?) med Karj der den døslag||ne karl skal verre opbrendt, saa vj kand iche effter lang examen || vdforsche at Siffuer haffde verridt med i handgierningen mens || alleneste at dølge med sin moder och søster udj derris ude||dische gierninger, Siffuer haffuer iche mødt hoes slodsfougden || der bud var effter hannem, mens da vndvigt och holt sig til || side indtil hand siden er bleffuen paagreben, saa siger louen || mannhelgebolchen 17 at de mend som tilhielpe at dølge med drabssmanden || bøde imod Kongingen och den dødes arffuinger efftersom || Kongens midschund tilssiger och skillige mend dømme effter ||

sagens leigligheed, saa wide vj effter vorres ringe dommers || embede iche andet her vdi at kiende end at Siffuer Torsen, skal || straxforschiches fangen til Bremmerholmen och der arbeide || vdi jern saa lenge Kongelig Mayestet allernaadigst behager, om || det skal varre hans liffs tid, tj hans fred som hand haffuer || forbrudt er vnder Kongingens mischund, ꝛ (ny lagrettemann) Jffuer Sindssen || før dommen bleff oplest kom tilstede paa tinget,
||

f 5b

(lagrettemenn, se f. 3)

Anno 1681 den 19 May er retten holdet paa Agger angaaen||de den sag med Siffuer Torssen, retten bekient aff dj samme vice || mend som tilforren haffuer dømbt i sagen,

huor da Siffuer || Torsen er fodret for retten och saa lenge løss aff hans fengssel || indtil hand er forreholt aluorligen huad en falsch æd haffuer || med at farre saa velsom dj mender der med hannem var tilneffnt || at gaa sin duel (døel), offuerverrende paa Kongelig Mayestets fougetz veigne || hans betrode fuldmegtige True Pederssen Lesssøe huor da er || passerit som effterfølger, fangen er frembrobt for retten || selff 12te med effterschreffne dannemend Hans Sagen, Effuen Sandager || Olluff Taassen, Jochum Skøyen, Olluff Ørager, Torsten Hoff, Joen Skulle||rud, Halffuor Mangelrud, Torsten Rudstad, Hans Opsal, Halffuor || Grimmelund, och som dj tilneffnte mender nogle gange er tilsport || for retten om dj ville giøre derris æd effter loffuen med Siffuer Torsen || saa suarrer dj alle sambtligen at dj ingenlunde det giøre ville, || eller kunde, fangen gjorde sin æd for retten men slet ingen || aff mendene ville det tilstaa men saugde alle ney, dette || videre remiteris til den høye øffrighed effter førige doms ||

Anno 1681 den 1 Junj er almindelig sageting holdet vdj Sandvigen || {...} offuerverrende Kongelig Mayestets fouget Seigneur Frands Berendtzen || bøyde lenssmanden Johannes Houger och effterschreffne aff laugretted || (spalte 1:) Søffren Ringe Hans Jung, Christen Hamang Christen Belset (spalte 2:) Knud Tanum Laurids Hedvig och Hans Hage, Olluff Tagerud (spalte 3:) Peder Rud Gulbrand Houg Peder Østen Anders Skotte ||

Skattebreffuene er for retten oplest och formelder at almuen || skal skatte j aar ligesom forleden aar er daterit Kiøbenhaffn den || 26 February anno 1681 ||

f 6a Claus Jochumssen skougmaker haffuer med rigens steffning || indsteffent en deel aff almuen effter hans steffning for loughlig || och vitterlig giæld, formener at dj bœ betalle, steffningen er || oplest for retten er daterit Aggersshuus den 24 February 1681: || Huorjaa Claus Jochumssen haffuer

giffuet dj indsteffente debitorer || dag paa sex vger at dj dissforinden hannem betaller, eller til||fredsstiller saa er dj frj for videre søgning, ||

Hans Pederssen Buch haffuer ladet læsse jt breff for retten hannem || giffuet aff hans excelentz Banner och commissarie Hans Hansssen huor vdj || hand er forpached Kongens anpart tiende vdj Wester Berrum paa || 3 effterfølgende aar nemblig 1681 = 1682= och 1683, skal bliffue || paaschreffuet, er daterit Aggersshuus den 28 December 1680, ||

Den 3 Junj 1681 er almindelig sageting holdet paa Agger, offuerverren||de Kongelig Mayestets fouget Seigneur Frands Berendtzen, bøde lenssmanden || Hans Nielssen Bestum och effterschreffne aff laugretted nemblig || (spalte 1:) Ouden Bretved Christen Reffstad Anders Høybrotte (spalte 2:) Biørn Kierkebye Hans Grebssen Anders Vdssholt (spalte 3:) Jørgen Jessrud Christopher Aarrvold Trugel Lerschalden (spalte 4:) Olluff Taasen Hans Sagen Anders Taasen

Skattebreffuene for dette neruerende aar er for retten lest || och skal disse 12 mend forseigle samme skattemandtal, skatte||breffuet findes trøgt och vnderschreffuet, eragtes derfor iche for||nøden derom viderre at indføre, ||

Her canceljraad, och justitiarius i Norge velædele Christian || Lund haffuer med rigens steffning ladet indsteffne, Joen Torsen || Graff formedelst hand haffuer hugget i Hoffuind tilligende skoug || och derpaa effter steffningens tilhold, begerende Pouel Jbssen paa || Monseigneur Lunds veigne domb offuer Joen Graff effter steffningen ochsaa || at Joen Graff bør gierde sin andeell jmellum gaardene och der||paa begeerede saa vel som om sagen och bekostningen en louglig och || forsuarlig domb, Pouel Jbssen i rette laugde en domb om nye delle || er jmellum Hoffuind ødegaard Graff, ochsaa Graff diss affsigt skal || bliffue ord fra ord indført, ellers haffuer Pouel Jbsen i rette || laugt en besichtelsse aff 3 menders forseiglet, som er skeedt den || 22 Junj 1680: samme besichtelsse haffuer Joen Graff for retten || tilstaaet formente ellers at haffue ingen v-rett giort tj all dj smaa ||

f 6b trer som var huget, var iche merre ind der kunde {hugge} kiøres paa || jt sledeless, som hand forment at verre hugget paa Graff eiedeller || formoder derforre ingen u-ret at haffue giort, och indstillet || sagen til billig kiendelsse, || da effter tiltalle er saaledes for retten dømbt och affsagt at || effter dj her legges vdi rette en 12 mends domb om dellet jmellum || Graff ødegaard och Graff, huilke Joen Graff haffuer offuer gaaet || formedelst gierdesgaarden iche retteligen var opset, der haffuer || Joen Graff hugget nogle smaa træer som kand verre jt less eller || tou, der er samme træer indnu beligende paa steden, derforre skal || Joen Graff betalle diss ringe skougskade och landnamb effter || loffuen landleie bolchen 18 capitel: och giffue Her assistentz||raad i bekostning for denne paaførte bekostning med dommens be||schriffuelsse 3 rixdlr: Joen Graff tilfindes och effter pladtsen och m?? || storheed at holde sin \andel/ gierdesgaard vedlige vnder videre straff effter || louen om hand der ved noget forordsager denne skougskade och || landnamb med bekostning betaller Joen Graff forinden í (1/2) maanids || dag effter dommens forkyndelsse eller søge{n} det loughligen med ad||ferd effter laugens maade, ||

Claus Jochumssøn Schumacher jndvonner och handelsmand || udj Christiania, och hans hustru Maren Jansdatter Tactz haffuer || solt skiødt och affhendt, til derris suoger, erlig och velfor||nehme mand Erich Ancher handelsmand sammesteds, hans || hustru Maren Lauridtzdatter och deris arffuinger, en odelssgaard || kaldes Langerud ligendes udj Aggers herridt, skylder aarligen || en fierding tunge huilken forschreffne gaard, ermelte Erich Ancher hans hustru || børn och arffuinger skal haffue nyde bruge och beholde, til evinde||lig odel och eie och alt effter skiødes stiel hindes aff Claus || Jochumssen, hans hustru børn och derris arffuinger, och det til || bekræftelsse vnder Claus Jochumssens hand och signette, sampt Maren || Jansdatters egen hand och derris suoger Dirich Janssens Tactz || hand och segel til witterligheed, er daterit Christiania den 17 May 81 ||

Hans Torgersen borger och indvonner udj Christiania, hans

f 7a vdgiffne skiøde eller pandt er for retten lest, indeholder at hans || suoger Jocon Tonessen Onrou?? borger och indvonner her paa steden || haffuer laandt hannem jt hundrede rixdaller huilke hand med paa||gaaende rentte paa 6 maaneders vdgang riegtig, och vden skade || i alle maader loffue at contentere och betalle och for samme || 100 rixdlr: pandtsetter bemelte sin suager Jocum Tønssen || hans saug, som kaldes Wøyen saug vdi Aggerselff

er beligende || til it vist och forsicherlig vnderpandt, som ingen tilforren haffuer || i pandt hafft, hans suoger och kiereste børn och arffuinger at || nyde, och derssom pengene iche til den bestembte och vdloffuede || tid bleff betalt, da Jocom Tonssen med sin kiereste hustru at || vige til samme saug til brugelig pandt indtil capital med || renten reigtig och skadessløs betalt bliffue, dette saaledes || at effterkomme, haffuer Hans Torgerssen Vestbye det med egen || haand och signette bekræfted, samt Niels Joensen Smidt och || Torger Lauridtsens hender til vitterlighed hoes derris vnder||trøchte signetter, daterit Christiania den 19 Aprilis 1680 ||

Anno 1681 den 20 Junj er retten holdet paa aasteden jmellum || Berrig och Taassen gaardene offuerverrende paa Kongelig Mayestets || fougeds weigne bøde lenssmanden Hans Niels Bestum och || effterschreffne laugrettes mender || (spalte 1:) Torsten Hoff Anders Frøen Lauritz Hussebye (spalte 2:) Olluff Ørager Hans Grebssen Ouden Bretved (spalte 2:) Amun Grebssen Anders Ou Gutt Tonsen (spalte 3:) Christen Reffstad Hans Økeren och Christopher Orrevold

Den sag som salige Anders Pederssen forleden aar den 22 October || haffuer vdi hans leffuende lifue ladet indsteffne, er nu igen aff Niels Envoldsen kaldet vdi rette och formelder den sidste steffning som || bleff vdtaget formedelst di paa grendtsende vdi den første steffning || iche var indfor som hernest vdi dommen ord fra ord skal bliffue ind||ført* er daterit {Christiania} Aggersshuus den 5 October 1680 || Seigneur Frands Berendzens indleg der den første steffning bleff opheffuet formelder || saaledes som findes i dommen her effter ord fra ord indført, daterit Aggers||huus den 27 September 1680: || Salige Anders Pederssens indleg som forleden aar bleff indgiffuet || formelder som vdi dommen skal bliffue indført er daterit Christia||nia den 7 Septembris anno 1680: || Dernest fremblaug en gamel pergemens dom och 12 mends || dom skal indførri saavidt til sagen behøffuer ||

Pouel Jbsen aff Christiania er mødt paa Her justitiariusis veigne och || muntlig skal verre beordret dertil aff hannem paastoer kost och tæring || effterdi ingen thustigheed paa den side jmellum Berke (Breke) och Berig skoug || eller Taasen march var, huad det andet salige Anders Pedersen haffde || hugget i Breke skoug som hand formenner beroer til der paa

f 7b

lougligen || steffnis, Haffuer ellers indgiffuet jt lidet indleg fra || mester Casper for den gaard Bake skal indførres vdj den be[s]kreffne || acht er daterit Christiania den 22 October anno 1680. || Dj Taasen besidere effter steffningen er mødt vdj rette och for||schyder sig til derris landherre som dennem och derris eiedeller bør || forsuarre, och formente ingen vret at haffue giort, mens allene || føt derris eiedeler som for dennem haffue verridt brugt, || Widerre er iche indgiffuet eller paaberobt || Da effter louglig søgning anlangende skiffte och delle jmellum || Berig som {...} \en/ødegaard, och Taasen gaardene som er 2de fulde || gaarder, derom er tilforren dømbt at Berig skal nyde huer 6te støche || fee til haffn och och huer 6te tre til hugst, saa haffuer vj ald Tassen || skoug och march som liger paa en sted sammen ved gaardene jgennem || farridt at formehne om nogen tuistighed var jmellum dj gaarders || eiedeller som strecher sig til Taasen march, och der vj haffde gaaet || ald marken omkring befantes aldellis \iche/ paa nogen side at verre || tuistigheed, huoreffter vj saa 3de gange jgennem foer Taasen march || och fæhaffn, med største flid den begrandsched, saa haffuer vj for || billig kiendt och affdeelt at salige Anders Pederssens effterlatte || kierreste och børn, skal haffue til Berrig vdj skiffte i Taasen march || til hugst och haffn lige fra den nordeste ende att haffue gaarden och || nord om?? at følge til dj 2de granner som bleff hugget korte vdj || den enne offuen for den anden bestaaende, som Berrigs landherre || kand lade indgierde effter louen och dj andre ligge saa, Belangende || det aparte skougstøche til Taasen som Anders Taasen {selff} haffue || serlig beuilgning paa det kunde vj iche vnderstaae os at føre til || noget skiffte effter dj der ligger anden skoug jmellum iche heller || er nogen beuist om det ord bolsboten, som vj iche kand forklarre, enten || det er en delested, eller ende paa skougen, det vnderstaaer vj os iche at || forklare mens om dj paaschadende formenner sig i den post noget || at vinde søge det for offuerdommeren effter louen, huor vj denadigst?? || det och hedenstiller.

f 8a

Anno 1681 den 8 Augustj er retten holdet vdj Holmen vdj || Ascher sogen och skatteting paabudet, sampt effterschreffne sager || affhandlet vdj Kongelig Mayestets fougeds offuerverrelsse bøyd lenssmanden Helge Semb och effterschreffne aff laugretted nemblig || (spalte 1:) Torre Jerpaassen Rolff Blege Matties Berrig (spalte 2:) Hans Billingstad Peder Stocher och Olle Eig,

Michel Søffrenssen jndvonner och handelssmand vdj Christiania || haffuer med rigen steffning indsteffnt hans landbonde Engel||bret Sollj for effterstaaende landschyld och rettigheder effter || steffningens formalia skal bliffue ord fra ord indført er daterit || Aggersshuus den 6 Aprilis anno 1681: || Michel Søffrenssen haffue indgiffuet en reining paa aldt det || hand haffuer handlet med Engelbret skal bliffue ord fra ord indført || Michel Søffrenssen haffuer ellers beuist med fougden reining || at haffue betalt vdj rettigheed for Engelbret for 2de aar som || resterer 4 rixdaller 2 fmarkf 6 s: Ellers klager Christen Joensen som || haffuer verridt sødat vdj krigens tid at hand iche haffuer faaet || nogen vdredning hoes Engelbret nu vdj forleden krigstid, och || iche vdj 5 aars tid faaet merre ind en strjskiorte och 2 leffuer || brød och jt lidet støche kiød, || Michel Søffrenssen haffuer ellers indgiffuet en laugmands domb eller || contract, om {Michel} \Engelbret/ Solj som skal bliffue ord fra ord indført || er daterit Sollj den 6 October 1669, Engelbret Sollj haffuer self || tilstaaet for retten at haffue giffuet Lauridz Kopperud forloff || at hugge i Sollj skougen, dog hand siger at hand gjorde det for || Michel Søffrenssen bleff det eiende, Engelbret tilstaaer och self || for retten at hand paa nogle aars tid siden Michel Sørensens || bleff hand landherre haffuer solt saugtømmer til Torkel Ness || dog hand siger at kand iche kand erindre huor meget, || Engelbret Solies indleg er och for retten indgiffuet, skal bliffue || indført er daterit Solj den 17 May 1681: || Copie aff reiningen tilforen indgiffuet er tilforren indført der||forre eragtes ufornøden nu jgen at indføre || Sagen er opset til neste ting och skal dom videre i sagen affssiges || Engelbret haffuer ellers opbøden 2de aars skatte som resterer, mens || haffuer ingen tredie aars tage eller landschyld sedeler vdj rette laugt ||

Effuen Grosset begerrer tingssvinde om hans hans gaard som er aff||brent forleden 14 dage for paasche jt aar siden alle hans husse och ald || hans boschab vndtagen hans lade och fehuus, det menige almue tilstaaer || dissverd at verre vdj ald sandheed, ||

Anno 1681 den 9 Augustj er retten holdet vdj Sandvigen skatte||ting och alle andre indsteffnte sagers forretninger, vdj Kongelig Mayestets || fougeds Seigneur Frands Berendtzen offuerverrelsse, lenssmanden Johannes || Houger och effterschreffne laugrettesmender, Gutt Houg Christen || Hamang, Olle Togerud, Lauridz Hedvig, Jørgen Eig, och Anders Skotte, ||

f 8b

Claus Jochumbssen boende vdj Christiania haffuer med rigens steffning || ladet indsteffne en deel almue vdj Vester Berrum for giæld, nemblig || Effuen Vøien for 8 rixdr: 2 £mark£, Rasmus Kolssberig er død och indted at || bekomme, Jacob Dønsche, 4 rixdr: 1 £mark£, Pouel Helgerud, 6 rixdr: {1 £mark£}?? 8 s: || Jacob Leffuerud 13 rixdr: 13 s: Peder Biønegaard 3 £mark£, Christen || Delj 5 rixdr: 2 £mark£, Joen Stoffuj = 3 rixdr: 1 £mark£ formener dj bør || betalle med forordsaget bekostning, och derom dom var begerrende ind||steffnte er mødt, och ingen giort modsigelsse vden Pouel Helgerud, som siger || at haffue betalt paa samme fodring hand kreffue 4 rixdr: och Joen || Stoffuj siger hans quinde haffuer faaet det som hoes hannem fodris || Er affsagt at indsteffnte skyldener skal indstille sig hoes Claus || Jochumssen och hannem for den fodrende giæld forinden í (1/2) maanids || dag derforre fornøye eller tilfredsstille, belangende Pouel Hellerud || skal forinden maanids dag føre nøyagtig beuiss at Claus Jochumssen || haffuer faaet merre kalch aff hannem ind \vdj/ Clausses bog befindes || indført och mig det anvise vdj Christiania huis hand det iche kand || loughligen giøre, da haffuer hand och forinden í (1/2) maanids dag at betalle || tillige med dj andre vnder namb och vordering aff deris formue for || skylden j sig selff, och en huer at giffue 2 £mark£ vdj bekostning, dette || bør vdsøges med Kongelig Mayestets ombudsmands hielp efter loffuen, ||

Johannes Houger haffuer med rigens steffning indsteffnt Effuen || Christopherssen til regenschab for huis hand haffuer \godsagt/ {betalt}?? for hannem || for den giæld hoes Poul Vold, at Effuen Vøyen det for retten ville || beuissse och giøre regenschab med Pouel Vold, effter steffningens loughlig || forkyndelsse och dis formalia steffningen er daterit Aggershuus || den 18 Januarj 1681 skal bliffue indført, den gamle domb daterit || Houger den 31 Julj 1666 skal och indførriis saavidt nødig eragter, || Suend Vold paa sin faders veigne, møtte vdj rette och suarede paa || sin faders veigne, at Effuen Vøyen haffuer fød cratur for hannem || siden dommen gich som handforschichede til Johannes Houger at hand ||

f 9a skulle forsende til Effuen Vøyen, och ved vel at Effuen Vøyen haffue || fød cratur for hans fader, och Effuen Vøyen fød dennem selff || hiemb jgen, Hans Bestum paa sin verfaders Johannes Hagers || veigne paastaaer at hand for Poul Volds tiltalle bør frj verre effterdj || domen er gamel, och Effuen Vøyen haffuer fød saa mange cratur || for hannem siden dommen gich, och gaaet forløftings manden forbj || Vdj denne sag jmellum Johannes Houger och Effuen Vøyen, sampt || Pouel Vold er saaledes for

retten dømt och affsagt, At effterdj || Pouel Vold iche haffuer steffnt Effuen Voyen j rette for det || regenschab hand haffuer hafft med hannem siden den første gamle || domb gich och quiteret hannem dj cråturs fødsel som hand bør || billigens korted mens den 31 Julj 1666 søgt domb paa Johannes || Houger som en forløftings mand at betalle for Effuen Voyen || en dag adligewel siden den tid som er 15 aar forløben iche søgt || sin domb til fyldestgjørelse mens siden haffuer Pouel Vold || gaaet Johannes Houger som forløftings mand forbj och søgt || Effuen Voyen at hand haffuer motte betalle och føde hannem || aarligen cratur for renten, med anden misslighed \paa/ {vdj} || dommens paaskriffuelsse findes huorforre Pouel Vold her||effter om hand formenner sig indnu iche at verre betalt || skal søge den mand hand haffuer vedtaget som er Effuen Voyen || och da kand gaa dennem jmellum det som loug och ret med||fører, och den gamle senniste domb som beschyldes for at || verre med betallingens opschrift raderit skal forbliffue vdj || retten til houedsagens vddrag at siden dereffter kand || vdforsches det som sandhed medfører til billig kiendelse, ||

Angaaende den sag jmellum Jacob Krøgelssbye, och Siffuer || Kierkebye, samt Jacob Krøgelssbyes quinde Kiersten Lodwiges||datter och Siffuer Kierkebyes quinde Begite Suendsdatter, som || Suend Biørn med lenssmands steffning paa sin datters veigne || haffuer ladet indsteffne angaaende nogle ufine ord dennem || er faldet jmellum, derom er dj formedelst rettens betienters || bemedling forligt for retten at dj samptlig och serligen haffuer || vedtaget at kiende hin anden for ærlige folch her effterdags som || tilforren, huorjaa dj gaff huer andre derris hender for retten || Jacob paa sin egen och quindes veigne och skal Jacob giffue for || denne sags bekostning for venschab skyld 4 rdr: huor med ||

denne sag dennem jmellum er død och magtessløss, och ingen || hereffter talle paa denne sag huerken mand eller quinde vnder || vedkorlig* straff, och sagens nye paatalle derforre at stande til || rette,

f 9b

Lauridz Lauridzen indvonner udj Bragenes || hans skiøde er lest for retten indeholder at hand, och med sin kierre || hustrues wille och sambtøche, haffuer solt och affhendt, til hans || Kongelige Mayestet landt commissarium sønden fields i Norge, welædele || och welbaarne mand Hans Hansøn och hans kierre en hans rette || eiedombs gaarder liggendes her j Norge i Aggersshus ambt i Aggers || herred i Øster Berrum, ved naffn Oust, huor paa boer Lauridz Torssen || skylder aarligen effter jorbogen udj

landschyld och anden smaa || redsel salt toe skippund meel tre spand, smør atten biss£mark£ korn || j (1) fierding høns ledings penge fembten album?? høe jt less, wed tredifue || och tre less huilken forskrefne gaard med diss indkombst och rente || sampt ald anden herligheed aldellis indted vndtagen |: effter skiødes || maner :| hereffter skal tilhøre och følge welbemelte Her landcommissarie || Hans Hanssen och derris arffuinger til euindelig arff och eiedomb || mens dersom Her commissarie iche bleff her i landet beboende, eller och iche || begierrede samme gaard och goeds lengere at eje, da skal den Lauridtz || Lauridsen eller hans arffuinger igen tilkindes, for fembhundrede || rixdaller in specie som Her landtcommissarie derforre betalt haffuer och || j serdelissheed, bøgning och fischevand med viderre som derpaa kand verre || reparerit: effter dannemends skiøn, alt dette fuldkommelig || skiødes och himles effter skiødes stiell, til bekrefftelse vnder Lauridz || Lauridtsen hand och segel, sampt vice laugmands Werner Nielssen || och Peder Søffrensens Maas deris hender och seigel til vitterligheed || daterit Bragenes den 11 May 1681: ||

Anno 1681 den 10 Augustj er retten holdet paa Agger offuerverren||de vdj Kongelig Mayestet fougeds sted, bøde lenssmanden Hans Nielssen || Bestum och effterschreffne laugrettesmender nemblig || (spalte 1:) Torsten Hoff, Lauridz Hussebye Olluff Ørager (spalte 2:) Trugels Lerschalden Hogen Fræn och Anders Høybrotte,

Pouel Backe er frembkommet for retten och beklagede sin storre ||

f 10a och elendige vilkor huorledes hans gaarder forleden den || gandsche affbrendt, och laugt i asche alle hans hussse, boeschab och || ald det hand var eiende tilige med en deel aff hans crætuer, saa hand || der offuer er gandsche forarmet, huorom hand begerrede tingss || vinde det menige almue med hannem tilstaaer dissver at verre || vdj ald sandheed som hannem skriffblig skal meddelis beschreffuen || alle hussene bleff affbrendt vndtagen jt fahuus som bleff befriet, ||

Her canceljraad och justitiarius velbyrdig Christian Lund haffuer || ved sin fuldmegtige Knud Willadtsen ladet indsteffne Olle Olssen || boendes vdj Hougsetter for skoughugst och andet effter steffningens || formalia skal

bliffue ord fra ord vdj dommen indført, Steffningen || er daterit Aggersshuus den 25 February 1681: Knud Vagesteen som er || indsteffnt at tilstaa om hand haffuer giffuet Olle Olssen forloff at || hugge noget tømmer vdj sin skoug, saa tilstaaer Knud Vagesteen || aldelis indted at haffue forloffuet Olle noget at hugge vdj sin skoug, || Jens Christopherssen tilholdende paa Skaeers eiedeller siger at Olle || Olssen haffue {...} kiørt tømmer forleden vinter forbj Skar, mens || huor hand tog tømmeret eller kiørte det hen eller huor meget det var || ved hand iche, Olle Gunderssen tilstaaer at hans verfader Olle || Olssen haffuer solt forleden vinter til Anders Dissen 3 stocher || saugtømmer til technings tømmer som Olluff fich en liden slibe||steen jgen for, och en gamel kiste som Olluff beretter at verre || hannem aff Anders foræridt, och Effuen Sandager skal haffue || bekommet en stoch til querne kald, som Olluff haffuer malet || j sønder, och Effuen beretter at \haffue/ ligget ved hans kionne ved \veggen/ och || nu ligger paa saugbachen, som Olle Olssen Skierffuen och Olle || Tronsen saugmester beretter at stochen var merket som ved || Effuens kionne, fantes, och var en gamel technings furestoch || Knud Villadtzen paastaaer at Olle Olssen bør lide for brodehugst || effter steffningens tilhold, Olle Gunderssen som er indsteffnt, tilstaaer || Knud Willadtzen at hand er forligt med hans goede hossbond saa || derom nu giøres iche viderre fornøden at indføre || Indsteffnte Olle Olssen er mødt tilstede for retten och suaret til || steffningen at hand haffde iche sin bøxel sedel med sig beretter ellers || at haffue oprydet pladtzen, och jndstillet ellers sagen til vorris || retmessig och billig kiendelse, ||

Vdj denne indsteffnte sag er saaledes for retten foerefundet || at indsteffnte Olle Olssen skal indstille sig hoes hans goede land||herre och hossbond och hannem fornoye och tilfredsstille for || dj stocher hand haffuer hugget och solt til andre, saavel och verre || i hans minde for brodehugst och skougskade, saa frembt || Hans vil verre for viderre tiltalle forschonnet, j formodning || at Her justitiaz er billig med hannem formedelst hand den || plads haffuer self oprydet och nu best vdj sin alderdom || behøffuer, Den anden steffning med Simmen Nielsen || om skoughugst, huoraff er indnu beligende vdj skougen aff || det tømmer hand haffuer hugget en tylt och 7 stocher dj skal || Simmen kiøre vd for betalling och der forvden hugge trj tøter || ligge saa got saugtømmer som den enne tylt och 7 stocher er, och || kiøre til Voghalss saug huormed sagen for retten bleff || forligt, ||

f 10b

Jacob Dirichssen raadmand vdj Christiania och Niels Søffrenssen || borger och handdelssmand vdj Christiania haffuer med rigens steff||ning ladet

indsteffne Peder Raa saugbyger boendes ved Saugerne || for en damb hand haffuer bygt jmellum Hanneboe och Norbye || paa Lørenschougen som er iche fast vdj grunden formenner || hand derfor bør staa til rette effter steffningens formalia || skal bliffue vdj agten indført daterit Aggersshuus den || 18 Julj 1681: Ellers er indgiffuet en beschriffuelsse som nogle || boemerker med Bastian Hansens haand vnder som iche kand || kinndes effter for det bliffuer taget til tinge, || Denne indsteffnte sag om diss bygning paa saugdammen maa || endelig jndkomme paa aasteden til louglig besichtelsse, och || der vil vindessbyrne tages til æd, saa nor det derhen loughigen || indsteffnes tuiles iche paa at rettens betienter paa den sted || vel adschiller parterne som loughigt och forsuarligt kand verre, ||

Anniken Nielssdatter haffuer med rigens steffning ladet vdj | egteskabss sag til affschillelsse indsteffne hinds førige || mand, Nielss Hanssen formedelst hans lenge fraverrelsse, ||

f 11a

effter steffningens tilhold daterit Aggersshuus den 23 Aprillis 1681 || och huor lenge hand haffuer verridt fra hinde paa det 7ende aar, som er || til vaaren 7 fulde aar det vinder Biørn Kierkebye, Jffuer Skerffuen || och Knud Vagesten, och jmedlertid haffuer dj \iche/ andet hørt eller aff ved || ind Anneken Nielssdatter haffuer skichet sig erligen och vel och || derpaa begerer hun tingvinde beschreffuen, ||

Hans Pederssen Mulfe haffuer for retten ladet læsse jt pantebreff || huor hand haffuer landt aff hederlig och wellerde mand Her Christopher || Jenssen sogneprest til Edzberg halfftredissindstiuffue rixdaller in || specie huorforre hand til sicher fornøysse och brugelig pandt haffuer || bemelte Her Christopher offuerdraget jt halff skippund tunge med diss aarlig || landschyld och rettigheed effter lougen i den gaard Ou udj Aggers || herridt beligende straxen at tilvige huilket pandt ujenløst || skal forbliffue først j træ aaremaal, til vitterligheed vnder hans || egen haand samt venligen ombedet den erlige och achtbarre mand || Seigneur Christen Wendelboe Kongelig Mayestets fouget i Heggen och Frølands skibrede || saa och den dannemand Jssach Fos med hannem at ydermerre || stadfeste och forsseigle actum Edzberg den 13 Januarj anno 1681 ||

Kiersten Tønssberg salige Her assessor Niels Tollers haffuer skiødt || solt och affhendt til hans Kongelige Mayestet welbestalter oberberig ||

houbtmand och generalmajor offuer artigleriet i Norge || den høyædele och welborne herre Brostrup von Schort : || effterschreffne hinded welbemelte odel och ejedomb nemblig siuff || lissphund biug malt som Deelenengen skylder med byning || och alt, ligende her ved Christiania vdi Aggerss herridt aarlig land||schyld med bøxell saa och vdi Tranaas ligende paa Folloug || i Krogstad prestegield jt skippund tunge med bøxel offuer || ald gaarden samme forskreffne gaarder med effterschreffne || løssøre som findes paa Delenengen, ald indredning aff || løst och nogle fast, boeschab saavidt gaarden vedkommer och || den med rette følge bør dissligeste tre jern kachelofne en || indmuret brøge kedel, boer och benche, et sengested och to || skabe jtem 2 hester sex kiør femb faaer, fire lamb thuende || kjerne (kierer?) och en ploug sampt hœ och vedsleder med dess tilhørende || drag saa och en baad med tilbehorig (tilbehørig) segel, der foruden er || saaedt til gaarden, som och j kiøbet følger tj tønder biug och ||

tre tønder haffre welbemelte Her oberberighauptmand || och general: major von Schørt och hans arffuinger følges til || odel och euindelig eie med ald herligheed at effter skiødes || siel himbles til bekrefftelse vnder Madame Tønssberigs || egen hand och segel saa och Her landcomissarius welædele Hans || Hansens och justids secreterer i Noge (Norge) Monseigneur Hans Nielsens || hender och segel til vitterligheed vnderschreffuet daterit || Christiania den 11 Julj anno 1681.

f 11b

Anno 1681 den 29 Augustj er almindelig sage och skatte||ting holdet vdi Ascher sogen, offuerverrende Kongelig Mayestets fouget Seigneur || Frands Berendtsen, bøyde lenssmanden Helge Semb var neruerende || med effterschreffne aff laugrettes mendene, som retten betiente || (spalte 1:) Torre Jeraassen Rolff Blege Olle Eig, (spalte 2:) Hans Billingsstad Peder Stocher och || Matties Berrig

(Lauridz Østenstad, True Dregssrud og Olle Haugstad fungerte i steden for Torre Jerpaas, Peder Stocher og Matties Berig i siste sak denne dagen)

Den sag med Michel Sørenssen och hans landbonde er jgen forre||taget och møtte paa Michel Sørenssens veigne møtte lenssmanden || Helge Semb, och begerrede domb vdi sagen, Engelbret Sollj er mødt || och haffde iche videre at giffue vdi rette ind tilforren aff hannem || er vdi rette laugt,

Videre er aff ingen aff parterne vdi rette || laugt, Da effter tiltalle och giensuar och denne sags eigent||lig beschaffenheed, haffuer det sig saaledes at denne indsteffnte En||gelbret Solj haffuer først som jt u=roligt houed, der iche vides fra || huad sted hand er frakommen, mens haffuer det første hand komb || til Solj at boe sig med ulouglig hiemel behielpet, och søgt den || om beuilgning at boe paa Sollj som det iche vedkom, det siden || er bleffuen beuist at det var dj Rossenkrandtsers goetz och vnder || Nessøen tilhørende som siden da Norges riges stadtholder høyædele || welborne Her Christopher Vrne er bleffuen eiende, och det ved mage||schiffte til Kongelig Mayestets tolder paa Sand Seigneur Mortten Lauridsen haffuer || ved mageschiffte offuerdraget huoreffter Michel Nielssen som billigens || talte sagen och Engelbredt Solj himmel (hiemmel?) bleff vnderkiendt och Engelbret || at kiende Mortten Lauridsen for sin rette landherre, det Engelbret || trodzachteligen haffuer imod handlet, huorforre der er hendet dom || paa hannem, at hand skulle pladsen affvige och betalle sin skyld || och vdkadsteds, der effter haffuer Engelbret Solj aff sin vnde ||

f 12a

natuer och andre til skyndees hielp offuerløbet den høye øfrighed || om sogne deele jmellum Asche sogen och Liier, det hannem dog iche || vedkom, huor da salige Her laugmand æd: Petter Hegerfeld, med 2de || Kongelig Mayestets fougder 2de sorenskriffurer 2de bøyde lenssmender || och 12 laugrettesmender, haffuer offuertalt landherren Morten || Lauridtsen at hand motte bliffue besidende ved pladtsen, och forre||laugt hannem effter dags at verre sin landherre horrig (hørig?) och lydig || och indted bruge vdi skoug och march vden sin landherris ville || Adligevel haffuer denne Engelbret Solj med adschillige u=rolighed || ladet sig befinde och hans landherre Michel Sørenssen som nu er || meget traassachtelig ladet sig befinde, iche alleniste selff skougen || forhuget til upligt mens forloffuet fremmende der vdi at hugge || och iche betalt landschylden paa 2de aar iche heller 3die aars tage || ja indessidet med Kongelige skatter tiende sødaterhold och andet || som hand billigens bør clarere, och vdi den sted som kand || fornehmes søger adschillige procuratoris och andre som || merre synes at sammen hidsse folch i process ind raade || hannem til at giørre sin skyldighed som lauen vdkreffuer || huilket aff hans sammenfle{g}dede?? indleg och andre hans || documenter er at fornehme, tj en huer som tager nogen || rodnigs (rødnings) pladz, lod sig verre paa Kongens, eller addelss||mands goetz da bør hand det haffue vdi mindeligheed och haffue || louglig himel@hiemel derpaa och betalle sin rettigheed i betimmelig || tid, huilket alt samen mangler Engelbret Solj, huorforre || hand billigens haffuer pladtsen forbrudt, och effter færrige dome

|| bør pladtsen affvige och vdkasteds, med mindre hans landherre || vdj hans høye alderdom vil vnde hannem den frembdelis || paa bøkell huor effter Engelbret Solj om det hannem bevilges || maa aldelis indted hugge eller hugge lade vdj skougen videre || ind det louen hannem beuilger, eller nogen settermarch til || nogen beuilge vden det er med hans landherris ville, och dersom || hand j nogen maade befindes her imod at handle, skal hand ||

iche alleniste strax en vdkastes mens betalle ald aavircke || som hand der vdj haffuer forvoldet, och herfor vden nu strax for||inden í (1/2) maanids dag betalle den resterende landschyld, giæld || Kongens skatter och soldatterhold, som hans landherre for hannem haffuer udlagt, saa och giffue sin landherre, for denne || forordsagede bekostning j det ringeste sex rixdr: alt dette || haffuer Kongelig Mayestets ombudsmand at verre sagsøgeren befoderlig || til sin betalling vnder namb och vorderig effter louen, ||

f 12b

Captien Hammer haffuer ved lenssmands steffning ladet indsteffne || Joen och Pouel Storre Guen (Gui) for nogen ved hand dennem haffuer || aff kiøfft och dj haffuer iche giort leffuerandz Er iche mødt saa vel || som Torre Øggesset der er steffnt och iche møtte Er affsagt || effterdj Kongelig Mayestets fouged formente at dj bør bøde for vdebliffuel||sse, huorforre huer er tilfunden at bøde en £mark£ søff i steffning||fald til Kongelig Mayestet och giffue billig kost och tæring, ||

⌘(utskiftning av tre lagrettemenn) Vdj effterschreffne sag var Lauridz Østenstad, True Drengssrud || och Olle Haugstad i steden for Torre Jerpaas, Peder Stocher och || Matties Berig, || Her Jens Hoffriis fodrer paa sin salige formands veigne salige || Lauridz Lauridzens veigne, som Knud Hansen paa Her Jenssens || veigne søger domb paa, Halsteen Tueter effter obligation er skyldig paa sin obligation 9 rixdr: som hand schrifftten videre || skal forklarre, Poul Hual er død och indted at bekomme || Olle Pederssen Huall er skyldig 2 1/2 rixdr: Berrig som Peder paa||boete, boer nu paa Stocher er skyldig 3 rixdr: 2 £mark£ Jøsung for effter||staaende landschyld som Matties Berig skal betalle for 75 - 76 || och 77: skal jorbogen forklarre, Setter Anders rester landschyld || en rixdr: och julle£mark£ Jndste[f]nte Matties Jøsung och Peder Stocher || er mødt och suared til sagen Matties siger at det er ichun í (1/2) fiering || Dj andre haffuer ingen modsigelse giort imod Knud Hansen paa || Her Jenssens veigne begerrede

en endelig och forsuarlig domb || Er affsagt at indsteffnte skyldener skal betalle forinden í (1/2) maanidz||dag med forordsaget bekostning om domen forordsages at giffues || beschreffuen ||

f 13a

Anno 1681 den 30 Augustj er almindelig sagetig holdet vdj || Øster och Vester Berrum, offuerverrende Kongelig Mayestets fouget Seigneur Frandz || Berendtsens tienner, Johannes Hache, bøydelenssmanden Johanes || Houger, och Dirich Hasslum samt effterschreffne laugrettesmender || (spalte 1:) Hans Jung Peder Rud Christen Hamang (spalte 2:) Lauridz Hedvig, Niels Stabech och Anders Skotte, ||

Almuens suplication er for retten lest at dj begerer for || lindring for skydsferd, derom er Knud Tanum, Gutthaug Christen || Hamang Peder Rud, Hans Jung och Olle Tageruds (Togerud?) sigenetter, || suplicationen er daterit den 25 Januarj 81: Derpaa haffuer hans excellense Her stadtholder Banner resolverit, at almuen skal ingen || skydsferd gjøre vden dj haffuer hans høye excellense Gyldenlaues || pass eller hans och ligerere?? skal iche pante fra dennem her||effter som til forren, samt skal ingen frjgaarde holdes vden || dj haffuer Kongelig benaading at frembvisse samme suplication er || daterit Aggershuus den 27 Januarj anno 1681:

Anno 1681 den 23 September er almindelig sageting holdet || på Ness vdj Asche sogen, offuerverrende Kongelig Mayestets fouget || Seigneur Frands Berendtsen och er retten betiendt aff effterschreffne || laugrettesmender nemblig, || (spalte 1:) Rolf Blege Effuen Grassset Hans Billingstad (spalte 2:) Peder Fussdall Halsten Tueter och Jens Brusset, ||

Christen Stillessen haffuer med rigens steffning indsteffnt Erich Erichss||rud for u=louglig brug i Erichssrud skoug och for witterlig giæld || hand hannem skyldig er effter steffningens formalia skal bliffue || ord fra ord indført steffningen er daterit Aggersshuus den 22 || Augustj anno 1681 || Christen Stillessen haffuer vdj rette laugt sin bøkelsedel aff || salige mester Christen vdsted skal och bliffue indført er daterit || Christiania den

31 Januarj 1679: || Her laugmand \Bonsen/ tilspurde Erich Erichssrud om hand eller nogen || {tils...} haffde paa hans salige faders b~~ø~~xelsedel noget at || beschylde huor til hand suarrede nej ville derhøes, med ||

Erich Eririgssrud opladelsse beuissse som och bleff j rette || laugt at hand frjvilligen haffue affstaaet gaarden || for Christen Stillesen, som er daterit den 30 Jannarj anno 1679 || och paastod Her laugmand at hand salige fader vel haffde magt || forvden Erich Erichssrud opladelsse at bortbyge hans gaard || effter 2de domme som bleff j rettelaugt huor aff skal ind||førri saavidt sagen kand verre vedkommende, saa velssom || en Erich Erissrud egen affbedelsse sedel som och er i rette||laugt och Erich iche kunde fragaa er daterit Christiania den || 14 september anno 1670. || Christen Stillesen haffuer ellers v~~j~~ rettelaugt Erich Erichs||ruds obligation paa det hand er hannem skyldig skal || bliffue v~~j~~ dommen indf~~ø~~rt, daterit den 21 October 1678 || Christen Stillesen siger ellers at haffue betalt til Helge Semb || for Kongelig rettigheed for Erichssrud 5 rixdr: och í (1 1/2) £mark£, Dj || 5 rixdaller siger Helge Semb at haffue leffueret til True || Pedersen som var fougdens fuldmegtige, mens dj halffanden || ort siger at haffue dj indnu hoess sig som hand erb~~ø~~ed sig || for retten at ville fra sig leffuere, Christen Stillesen siger || ellers at landschylden er betalt for 79 och 80 som hand || loffuer at skaffe sedel paa, paa seiglet papier om dj paa || slet papier iche maa annamis begeerer ellers effter sin || steffning och pantebreff en louglig och forsuarlig domb, || huorimod Frands Berrendtsen paastaaer at Christen Stillesen || b~~ø~~r lide formedelst hans landschyld sedeler er paa slet || papier som er frembvist for retten, och for 8 tylter bielker || och 6 1/2 tylt som imod kongelig arest er borttaget, || denne sag er forflødt til den 21 October jmidlertid vil || forschaffes fuldkommen beuiss huem landschylden er betalt til || saa och beuiss om dj bielker och saugtømmer huem det || haffue borttaget, siden skal partene ved louglig och || forsuarlig domb endelig bliffue adschildt, ||

f 13b

Christen Undelssstad som er indsteffnt med lenssmands || steffning for Barabra Christensdatter om en kou hand ||

hafft paa leie aff hinde som er omkomet er forligt || for retten at hand skal giffue hinde for koen 4 1/2 rixdr: || och betalle hinde til Sante Mortens afften, saafrembt || hand for videre tiltalle vil verre forschonnet, ||

f 14a

Anno 1681 den 26 Septembris er almindelig sageting holdet || paa Agger offuerverende Kongelig Mayestets fougeds fuldmegtige Jan (opphold i teksten) || och lenssmenden Hans Nielssen Bestum med effterschreffne || laugrettesmender nemblig || (spalte 1:) Halffuor Grimmelund Olluff Ørager, Torre Vlderenn (spalte 2:) Anders Vdssholdt Hogen Frøen och Trugelss Lerschalden ||

Anders Boyesssen Kongelig Mayestets commissions commisarius hans vdgiff||ne skiøde til Her landcommisarius welædele Hans Hansssen er for || retten lest indeholdende at hand haffuer solt til bemelte commisarius || Hans Hansssen och hans kiereste och arffuinger, hans gaard ved || Aggershuus paa Hoffuidtstangen er beligende, det hand effter skiødes || stieff i alle maader hinder, och er med samme Anders Boyesens || skiøde och i rettelaugt dj førige adkombster och kjøbrefvne || som den enne til den anden samme gaard haffuer solt, nemblig || først Monseigneur Knud Frandtsens, dernest Anne Michelssdatters || och Johan Brøkers, som hereffter ved dag och datum skal ind||førre, huor effter nu begerris tingvinde at samme breffue er for || retten lest som och saa vnder forseigling skal vdstedes, ||

Torre Anderssen førige dragun vnder captien Holch, och nu boende || paa Langerud her vdi Aggers herridt, er med rigens steffning ind||steffnt aff Gundniel Pedersdatter for louglig giæld som hand || hinde skyldig er nemblig otte rixdaller som j steffningen om || formeldes och Torre for retten selff tilstaaer, Hans Petterssen || er møt och søgt domb paa hindes veigne til betalling, steffningen || er daterit den 30 Augustj 1681: || Er affsagt at indsteffnte Torre Anderssen skal indstille sig och betalle || til Gundniel Pedersdatter dj fodrende otte rixdr: forinden í (1/2) maa||nids dag med paaløbende billig omkostning ved namb och vordering || effter louen, ||

f 14b Petter Lapiere Malancourt toldbetienter vdi Christiania || hans skiøde er for retten lest indeholder at hand haffuer || solt til Kongelig Mayestets fouget Seigneur Christen Jørgenssen som er fouget || paa Øffere Rommerige til hannem och hans hustru och deris || arffuinger en pladz och tomt kaldes Residentzen vdi Opslo || som Hanibal Schunch iboer, beligende j mellum Bisfens?? || plads paa den vestre och Monseigneur Peder Holm paa den øster sidde || neder til elffuen, som ald effter skiødes stieff himles || er daterit Christiania den 8: Septembris anno 1681 vnder Lapiers || hand och

segel sampt Mogens Lauridzens och Anders Lenertsen || hender och segel til vitterligheed ||

Dj førhen ommelte breffuer Anders Boyesssen haffuer leffurridt, til Her || landcommisarius Hans Hansssen, tillige med hans eget paa den gaard || paa Houedstangen er først, Knud Frandsens breff huor vdj hand bekreffter || at haffue solt til Anne Michelsdatter, samme gaard, er daterit || den 18 Nouember 1667 vnder Knud Frandtsen egen haand, ||

Det andet daterit den 23 Nouember 1667 huor vdj Anne || Michelssdatter haffuer igen solt samme gaard til Johan Brøcher || och er vnder Anne Michelssdatter naffn sampt Olle Ellingssens och || Lauridtz Mortenssens hender och zigenetter til vitterligheed, ||

Det 3die Johan Brøchers skiøde huor hand igen haffuer solt samme || gaard til Anders Boyesssen er en kiøbecontract vnder Anders || Boyesssens, och Johan Brøchers hand och seigel, sampt til vitterligt || Jffuer Mogenssen vnderschreffuet och forseiglet daterit Christiania || den 8 Augustj anno 1670, derpaa er fuldt Anders Boyesssens || skiøde til Her landcommisarius Hans Hanssen at Anders Boyesssen haffuer || solt hannem samme gaard och er skiøden daterit Schoyen (Schøyen) den 20 Novemberis || anno 1680: vnder Anders Boyesssen egen haand och segell || Anders Boiesens Kongelige Mayestets commissions commisarius hans vdgiffne || obligation er for retten lest, huor vdj hand kiendes at haffue || laandt och bekommet aff Her landcommisarius Hans Hansssen || jt tussinde rixdr: groff courant, huer daller til 96 s: dansche ||

Samme 1000 rixdr: forplichter Anders Boyesssen och hans arffuinger || sig paa ære tro, och loffue at betalle til bemelte Hans Hansssen eller || hans arfuinger vdj goed gangbar mynt groff courant i rede penge vden || nogen varre eller vares tilbiudelsse, och vden nogen videre opsigelsse, til den || 11 Decemder nestkommende aar 1682, med sin paaløbende och for||falden rente sex procento, och til diss forsichring och et friit vnder||pandt offuerdrager welbemelte Anders Boyesssen til welb: (tidligere omtalt som veledel) Hans Hansssen || sin hoffuedgaard Sckojen liggende her vdj Aggerss herridt, med ald || des bøgning och der tilligende och Anders Boyesssen tilhørende || jordegoeds och bønder sampt ald diss tilligende herlighed, || jndkombst rente och rette tilligelsse ved huad naffn det neffnis || kand, huor vdj Hans Hansen och arffuinger eller breffueds indhaffue||re paa beste form och maade skadessløss skal verre forsichret || indtil de for

f 15a

capital rente och jnteresse fuldkommen och nøy||agtig er betalt, och kiendes Anders Boyesssen sig ej noget aff || forskreffne gaard och goeds til nogen anden er panset, loffuer och || for sig och sinne arffuinger ey noget lidet eller stort til nogen || anden at forpante, fænd Hans Hansssen och hans arffuinger || eller breffues indhaffuere til fyldeste betalt bliffuer, och til || diss om der fantes forsømeligheed at betallingen iche skede til || den 11 December 1682 præcisse da haffuer Hans Hansssen || magt vden nogen process at trede til sit pandt, ligge som || Anders Boyesssen selff det beboer och besider, for jt friit bruge||ligt underpandt i steden for renten och paaløbende skadegield vden || nogen regenschabs giørrelsse, i alle maader niude bruge och beholde || indtil Hans Hansssen eller hans arffuinger eller breffues indhaffue||re for capital och rente och ald skadegield tilbørligen haffue || fornøyet saa det skal verre Hans Hansen och hans arffuinger || aff Anders Boyesssen och hans arffuinger vden skade skadelssløss || vdj alle maader, Anders Bøesssens arffuinger en for alle och alle || for en forplichtes, til bekrefftelsse vnder hans egen hand och zignette || sampt Frands Berendtsen och Erich Jensen Raffns hender och sig||netter til vitterligheed daterit Christiania den 18 Septembris anno 1681 ||

f 15b

Anno 1681 den 10 October er besichtelsse holdet paa Jaer saug effter || en rigens steffnings tilhold vdj offuerverelsse paa Kongelig Mayestets fougedz || Seigneur Frands Berendtsens veigne bødelenssmanden Hans Nielssen Bestum || som haffde med sig sex u=villige laugrettesmender fra Aggers || heridt nemblig, || (spalte 1:) Lauridz Frogner Torsten Hoff Lauridz Husseby (spalte 2:) Olluff Ørager Torre Vlderen och Hogen Frøen ||

Suend Wold haffuer med rigens steffning ladet indsteffne Claus Allexandersen || til besichtelsse paa Jaaeres saug effter steffningens formalia som skal || bliffue ord fra ord indført Steffningen er daterit Aggersshuus den 10 Septembris anno 1681 || Suend Wold haffuer ellers indgiffuet den paarobte contract skal ochsaa || bliffue indført saavidt nødig eragtis, || Claus Allexanderssen begerte at Suend Vold ville fremblege fuldmagt fra sin || fader effterdj contracten var giort med hans fader och iche med hannem, || dertil suarede Suend Vold, at det var en huer mand beuist at hans fader || var hoes hannem och var sengeligende, derforre formente Suend at hand vel || bør suare paa sin faders veigne, adligevel hand haffde ingen skriffelig fuld||magt, efftersom hand haffue steffnt paa

sin faders veigne, || Claus Allexanderssen indleg imod samme steffning er for retten aff hannem || selff indgiffuet skal i agten bliffue indført, samme indleg er daterit Christiania den 10: October || anno 1681 Saugen skal effter seroptegnelse som vdj den reenschreffne || besichtelse indførri beschriffues huad den kand koste med træverket at lade || opbygge,

1 Hans Jaer som er indsteffnt til vinde om saugen tilstaaer || som følger at aaret tilforren før Claus Allexandersen fich saugen, da var || den opbyggt aff ny ald træverket forvden renderne, men jern redschabet || hagerne var forslidt, som Claus lod gjøre aff nye och krumtappen gich || j sønder effter Claus haffde faaet saugen, som Claus lod igen forferdige || Haffuer iche viderre derom at vinde ||

2 Niels Stabech tilstaaer effter examen at hans søn Jaen Nielssen || som nu er død var med at tømre paa saugen før Claus Aallexandersen || fich den at bruge saa Nielss iche andet ved ind at sagen var ferdig || der Claus fich den, och saa at saugen gich Videre derom iche beuist ||

3 Siffuer Bollerud tilstaaer at haffue kiørdt ved saugen der Claus brugte || den mens huad der var nyt eller gamelt aff jernredschabet er hannem || u=beuist mens træverket var nyt, er indted derom videre beuist ||

Joen Eggeberig hans vinde kand iche verre syndeelig til effterretligheed || til med paastaaer Claus Allexandersen at Joen iche bær vinde for sinne || ser aa[r]sager som hand agter videre at skal bliffue beuist, ||

Niels Stab[e]ch er tilspurt om gierdesgaarden om løchen saa tilstaaer hand || at hand brugte den jt aar til lotters mens kand iche mindes huor lenge || det er siden da flyde hand paa gierdesgaarden som paa nogle steder var || opgiort aff bakoner och somme steder med risgaard, saa hand kunde || holde cratur vde, || Hans Jaer siger at den tid hand skar på saugen da stod der en gier||desgaard om Løchen aff bakoner och rissgaard opset mens huor goed den || var haffde hand ingen acht paa, huilket begge parterne begerte besch[r]effuen || och kand disse vinde iche tages til æd før det tingssvinde frembvisses || som Claus haffue tilforen ladet forhuerve vdj sagen, ||

f 16a

Anno 1681 den 21 October er almindelig sageting holdet vdj Holmen || vdj Asche sogen, offuerverende Kongelig Mayestets fougeds sted hans vdschiche || fuldmegtig Johan (opphold i teksten) bøydelenssmanden Helle Semb var ner||verrende med effterschreffne aff laugretted nemblig || (spalte 1:) Rolff Blege Halsten Tuetter Peder Stocher (spalte 2:) Olluff Hougstad Olluff Æig och Effuen Grassedt, ||

Vdj den sag jmellum Christen Stillesen och Erich Erichssrud som || er jgen forretaget er Christen Stillesen igen mødt for retten och || indgiffuet 2de landschyld sedeler at hand haffuer landschylden || for Erichssrud betalt som och skal bliffue indført saavidt nødig || eragtes, Erich Erichssrud er effter opsettelse iche mødt for || retten eller nogen paa hans veigne til sagen at suarre, fra || Seigneur Frands Berendtsens veigne er heller indted videre ind tilforen || vdj rettelaugt, || Vdj denne sag, jmellum Christen Stillesen borger och fornehme || handelssmand paa Bragenes, som citant och Erich Erichssrud der || er indsteffnt er saaledes for retten dømbt och affssagt at || effterdj med Erich Erichssruds egen opladelse beuisses at hand || gaarden haffuer opladt saa och beuisses med salige mester Christens || bœkel seddel at bemelte Christen Stillesen gaarden haffuer bœklet || och med landschyld sedeler beuisses at Christen Stillesen landschylden || haffuer betalt, derforre hand och billigens nyder sin første bœkels || ret effter louen och skal den paaboende Erich Eirissrud(?!), som gaar||den goedvilligen haffuer fra sig sagt, iche haffue magt noget paa diss || gaards eiedeller at bruge enten vdj skoug och march eller nogen || last hugge eller hugge lade vden det er med Christen Stillesens ville || och sambtœche, alt saa vidt lougligt er, saa haffuer Erich Erichs||rud effter hans obligation och pandtz tilhold, betalle det til ||

f 16b ermelte Christen Stillesen saa meget hand derpaa resterrer och da || forinden í (1\2) maanids dag clarere eller Christen Stillesen derforre til||fredsstille med mindre det aff hans goeds och formuffue skal || vdsøges tillige med ald paaløbende billig omkostning som for || breffpenge och denne dombss løssning kand paaløbe, och saa fremt || hand det iche effterkommer haffuer Kongelig Mayestets ombudsmand at || verre sagsøgeren befoderlig til sin betalling och derved affelis || Kongelig Mayestet sig effter lauen Kiøbebolchens 3 capit: ||

Rolff Hansssen haffuer med rigens steffning indsteffnt en deel vdj Asche || sogen for tiende effter steffningens formalia skal bliffue ord || fra ord indført daterit Aggersshuus den 23 Septembris anno 1681 || Blachestad Erland, er iche mødt, mens Her Hans suarrer paa hans || veigne for 1679: Bartoelomeous Brynøen som er indsteffnt haffuer || betalt siden hand bleff steffnt, Blachestad Erland rester hans ti[e]nde || for 1680 som Her Hans ochsaa tilstaaer at haffue annamet, Erich || Hannevold, och Torkel Ness rester och for 1680 Bonde rester och for || 1680 som Her Hans tilstaaer at haffue annamet, Christopher Høen || haffue betalt siden dj bleff indsteffnt, Olle Gillum er mødt for retten || och erbød sig at betalle sin halffue part, mens Christopher haffue betalt || sin halffue part aff Gillum, med 9 ort och sex skilling Olluff Æig haffue || betalt siden hand bleff indsteffnt, Gunder Torstad er iche mødt, Vndelss||stad betalt, Solstad rester for 1680 som Her Hans suarer for, enchen || paa Haugstad er iche mødt, Erichssrud haffuer betalt, || Denne sag er igen opset til neste ting effter steffningens louglig forkyn||delsse och da skal alle parterne til den tid møde som forinden den || tid iche betaller, huor da skal bliffue kiendt i sagen det som forsuarligt || kand verre, ||

Anno 1681 den 22 October er almindelig sageting holdet paa Agger vdj || Aggers herridt offuerverrende Kongelig Mayestets fougeds Seigneur Frands Berendtsens || tienner Johan Hachke - bøydelenssmanden Hans Nielssen Bestum || war neruerende med effterschreffne laugrettismender, som retten || betiente nemblig || (spalte 1:) Hans Sagen Botiel Sagen Gutt Tonssen (saplte 2:) Hogen Frøen Halftuor Magelrud och Christopher Aarevold ||

Høylofflig j hukommelsse Kongelig Mayestets Kong Fredrichs den 3dies || confiermation paa hans høy ex: Vldrich Frideriches skiøde || vdgiffuen til velforstandig mand Jacob Felber er for retten ||

lest, huor vdj hans høye ex: effter kongelig befalling at selle en || andeel aff Kongelig Mayestets goeds ved offentlig aution. Da effterdj || ingen haffuer biudet merre paa den plads kaldes Dall som er be||ligende vdj Aggers herridt som skylder aarligen en firing tunge ind || forskreffne Jacob Felber huorforre den hannem til odel och eie || er solt skiødt och affhendt alt effter skiødes maner dog || alle kongelige regalier contributioner forig och leding lige ved || andre odelsseiere pligtig er at suarre forbeholden,

f 17a

skiønden || daterit Aggersshuus den 4 April: 1666: vnder hans høye || excelentxis hand och segel, och confiermationen daterit || den kongelige residentz vdj Kiøbenhaffn den 26 Nouembris 1667: || vnder høyestebemelte Koning Fredrichss hand och kongelig segel, || Jacob Felbers skiøde er och for retten lest at hand med || sin hustrues Catrine Jans datters sambtøche haffuer solt || och affhendt fra dem och derris arffuinger til derris ærede || suoger welfornehme mand Seigneur Hans Pederssen Buch borger || och handelssmand vdj Christiania, och hans hustrue Alhet || Kreffting den tilforhandlet gaard Dall beligende her vdj || Aggerss herridt skylder aarlig med bøxel en fiering tunge || lige saasom forskreffne Jacob Felber den aff hans Kongelige Mayestets || bebreffuet er Hans Pederssen Buch och hans hustru samt deris || arffuinger effter skiødes stiel himles, samme skiøde er || daterit: Christiania den 4 Junj 1679 vnder bemelte Jacob || Felbers hand och segel sampt, Claus Jochumssens och Anders || Aalmands hender och segel til vitterligheed, || Hans Pederssen Buch haffuer ellers derhøes skriffelig ladet || samme hans gaardz Dall tilligende skoug och eiedeller fred||liussse at ingen forvden hans loug och minde der vdj maa || hugge, eller nogen aavirke begaa vden dj vil lide skade paa || huad dj haffuer med at farre paa hest och lass och anden || derris egen forvoldende ulempe samme fredlyssning || er daterit Christiania den 22 October anno 1681 vnder || bemelte Hans Pederssens haand begerridt, || f 17b

f 17b

Søren won der Muus borger och indvonner vdj Christiania med || hans hustrues Øllegaard Olssdatter ja och sambtøche, frelsseligen || haffuer haffuer solt skiødt och affhendt fra dennem och derris || arffuinger, och til Thord Halffuorssen hans hustrue och derris arff||uinger den gaard Winderen ligende her vdj Aggers herridt, som skyl|der aarlig halffandet skippund thunge med Biørneschiør skoug || der vnder liggende skylder aarlig en ort alt med bøxel och tredie || aars tage, ald forskreffne med ald herligheed vndertagen saugerne || och saugfossene med huis som nu til dennem ligger och aff arilds || tid tilligget haffuer huilken Seigneur Hans Torgerssen och hans arffuinger || vdj sit til Salige weledele Silbersten aff huilken Søren von der Muus || gaarden sig haffuer tilforhandlet, vdj hans skiøde haffuer sig for || beholden til frelst odel och eiedomb, w=paaanchet i alle maader || at niude med thømmer och bordleggene paa saugstedet, teedt ved || saugerne sampt frj kiørssel vd och jnd fra den nordre alfarre veig || och gade agger och eng forbj lige til saugerne vinter och sommer saa || vidt saugbruket tilhører, men til Vinderen skal ligge det beste querne||støed til quernehus och detz tilhør, j lige maade skal alle de bachoner || som skierres paa saugerne bemelte Tord Halffuorssen nyde frj och frelst || vdj alle maader, huorforre Tord Halffuorssen haffuer giffuet tre hundrede ||

rixdaller, samme skiøde er vnder Søren von der Musses egen hand || och
segel sampt Gudmun Nielsens och Olle Pederssens egne hender || och
sigenetter, Christiania den 6 Aprilis anno 1681:

Lauridz Lauridzen boende j Marstuffuen i Aggers herridt hans || vdstede
pantebreff er lest for retten at hand haffuer landt aff || Seigneur Erich
Ancher jndvonner och handelssmand vdj Christiania jt || hundrede rixdaller
for aarlig interesse sex procento, huor||forre hand haffuer set Erich Ancher
den gaard Lindeberig i pantd || som skylder halffanden fiering, och loffuer
at betalle capital och || jnteresse til den 17 October 1682, dette pantebreff
er daterit Christiania den 17 October anno 1681 vnder Lauridz Lauridzens
|| haand och segel, ||

Anno 1681 den 10 Nouember haffuer ieg betiendt retten || paa
Christiania byeting effter befalling och er da retten || betiendt aff
effterschreffne laugrettes mender nemblig ||

(spalte 1:) Lambret Olssen Mogens Mus Niels Pederssen (spalte 2:)
Søffren Madtzen Anders Kielsen och Peder Torressen, ||

f 18a

En suplication huor paa ieg er befallet at dømme er for retten || lest och
skal bliffue ord fra ord udj agten indført || Seigneur Bertel Hellessen er med
rigens steffning indsteffnt om en arffue||part paa sin broders Jens Janssens
veigne hand skal verre for||mynder for, effter steffningens formalia som
skal bliffue ord fra || ord indført steffningen er daterit Aggersshuus den 12
October 81 || Offuerformynder Seigneur Johan Petterssen Berchmand
haffuer nest steffning||gen indgiffuet en suplication som Helle Janssen och
Jens Jansen haffuer || andraget til Her Errich Banner med derpaa den
goede herris || suar skal ochssaa bliffue indført saavidt nodig til retten
er||agtes, Offuerformyndernes indleg och bereigning || er for retten lest er
daterit Christiania den 10 Novembris 1681 skal vdj || agten ord fra ord
bliffue indført || Skifftebreffuet effter salige Anne Jensdatter er aff
offuerformynderen || Johan Petterssen vdj rettelaugt skal vdj agttages
saavidt sagen || er vedkommende och er daterit Christiania den 19 Aprilis
anno 1678 || Dernest er aff offuerformynderen vdj rette laugt en
offuerhoffrettis || domb samme denne indsteffnte sag vedkommende er
daterit Aggersshuus || den den 25=26 Aprilis 1681: huor aff skal indførri

saavidt || til sagen behøffuer til effterretlighed, || Johan Petterssen berober sig ellers paa aution mesterens reiging || som han haffuer giort med Bertel Hellessen huor med hand kand be||vissse, huad Be[r]tel haffuer faaet til formynderschab for sinne || brødre som hand loffuet paa seiglet papier at lade mig til||stille til frembdelis effterretligheed || Herimod at suarre møtte Bertel Hellessen och paastod at || hand motte meddelis aff de dertil forordnede en riigtig || lodseddel for huis hannem vdj møderne arff och aparte || fodring effter indgiffne reiging kand tilkomme viddere || aff hannem denne gang iche suaris, ||

f 18b Viderre er aff ingen aff parterne vdj rette laugt || Denne sag optages til j dag 14 dage den 24 til huilken tid da || parterne goed betids klochen 8te haffuer at møde och skal diss || forinden mig tilstilles riigtigheed om det Bertel haffuer vdj || formynderschab saa skal da bliffue kiendt i sagen det som || forsuarligt kand verre, ||

Anno 1681 den 17 Nouember er retten holdet paa Agger effter || en rigens steffnings tilhold och ser øffrigheeds befalling vdj offuer||verelsse, vdj Kongelig Mayestets fougeds sted Seigneur Mads Trugelssen aff || Christiania, vdj bøydelenssmandens sted Anders Ou och || effterschreffne laugrettes mender nemblig || (spalte 1:) Effuen Sandager Anders Frøen Amun Grebssen (spalte 2:) Gulbrandt Tonsen, Hans Økeren, och (blank linje) ||

Anders Simenssen vdj Gamelbyen haffuer med rigens steffning || ladet indsteffne Hans Nielssen Bestum bøydelenssmand vdj Aggers || herredt, och med vorderins mend formedelst en vordering hand || haffuer giort vdj hospitalles aff bemelte Anders Simenssens || mideler, samme sag var indsteffnt til den 27 October mens || da for lauglig aarsager forfødt til j dag, steffningen er daterit || Aggersshuus den 11 October 1681 skal bliffue ord fra || ord vdj agten indført Anders Taassen som er iche indført vdj || steffningen, er dog mødt effterssom steffningen er lest for hannem || Anders Simenssens vdgiffne fuldmagt vdj denne sag for || hannem at procedere er aff Seigneur Regenholt Wordemand vdj rette || laugt daterit Opsslo hospital den 17 Novembris 1681 || Bemelte Wordemand begerrede at lenssmanden Hans || Bestum som formand vdj denne forøffuede och paasteffnte || excecution ville effter steffningens tilhold nu vdj retten || tillige med dj andre hans medfølgere producire effter huad || lougdomb eller

ret hand saadant haffuer vnderstaaet sig || med dj andre mod citanten at forøffue til paakiendelse || om loug genes (gemes) sig och dennem til befrielse ||

Hans Bestum suarede dertil at hand haffde iche videre at || suarre, dertil ind den capitels domb, och den høye øffrigheeds || hans excellentzis Her Erich Banners befallinger, || Den paaberobte capituels dom haffuer Hanniball Skunch vdj || rettelaugt och skal den med dis paaskriff bliffue ord fra ord || vdj beschriffuelssen indført, dernest er indgiffuet en suplication til Her || vicestadtholder Erich Banner, med derpaa giffne resolution || er daterit den 11 Maj 1681: skal och bliffue vdj agten indført || Noch er aff Anders Ou paa Seigneur Frands Berendtsens veigne ind||giffuet en andens suplication til Her vicestadtholder aff Hanni||bal Skunch vnderschreffuen daterit Gamelbyen den 8 Augusty 1681 || och resolution den samme dag daterit, den 3die suplication || er aff Hannibal Skunch andraget den 15 Augustj 1681 och || resolution den 17 Augustj 1681 skal och inddrages saa || vidt sagen kand verre vedkommende, || Wordemand begerrede at den paaberobende vdj suplication||nene beschichelse samt huis videre de indsteffnte huer for || sig kunde haffue til sagen at suarre motte indgiffues, || Hannibal Skunch suaredt dertil at den beschichelse haffde hand || leffuerit til slodsfougden, huor til Anders Ou paa || fougdens veigne suarede Hans Bestum paa sin egen och men||dene, samt Hanniball Skunch at dj haffde iche videre til || sagen at suarre ind det som var indgiffuet, || Wordemand formente at lenssmandens och medhaff||uende mends forretning tillige med slodsfougdens || befalling var laug och høye øffrigheeds befallinger modstridig || och derforre huer vdj ser at b~~ør~~ effter kiøbebolchens 1 capit: dømmes || och verge sig huer selff tredie at de alting reigtigen och || w-beschadiget haffuer hiembført samt paagaende om||kostning med viderre laug gemess at refundere och lide || effterdj derris forretning er skedt paa en ureno||uerit domb, som er derecht imod vdgangne kongelig || forordning saa och paa ingen domb som lyder paa Anders || Simmenssen huorom videre ved skriffelig indleg skal ||

f 19a

worde forrebracht om iche denne gang dømmes, || Denne sag forfløtes til endelig domb til den førstkomende || fembte December och det formedelst laugretted iche var til || fyldeste, til huilken tid parterne da ville møde skal da || bliffue kiendt j sagen det som forsuarlig kand eragtes || och skal da Andres Ou med laugretted goed betids møde || med dj mender som første gang retten betiente vnder vd||børlig straff, ||

f 19b

Anno 1681 den 24 Nouember er retten holdet paa Christiania || byeting offuerverende effterschreffne borgere och laugrettesmender || nemblig || (spalte 1:) Hendrich Nimand Jørgen Jørgensen, Lambret Olssen (spalte 2:) Hans Hansssen glassmester och Jacob Jenssen, ||

Offuerformynderen Peder Nielssen Løg er møtt vdj rette och || begerte domb effter det hans medcolegia Johan Petterssen til||foren haffuer indgiffuet, || Bertel Hellessen er och møt igen och suaret til sagen at hans || paastand haffuer hand tilforen ladet indføre || Vdj denne sag jmellum offuer formynderne Seigneur Johan Petterssen || Berchmand och Seigneur Peder Nielssen Løg, som haffuer ladet steffne || Seigneur Bertel Hellessen for it formynderskab hand indehaffuer || for Jens Jansen, derom er saaledes dømbt och affsagt at || Bertel Hellessen vdj det formynderskab hand indehaffuer effter || maystratens domb och derpaa oberhoffrettens confiermation || bør billigens til goedekomme det goods hand haffuer leffueret sin || salige moder som effter Bertels egen reining vdj den post \er/ 157 || rixdaller 20 s: huilket offuerformynderne hans samptlig syd||schende haffuer igen at korte \med en broderpart aff dj = 128 rixdr:/ det øffrige formynderskab som || Bertel paa Jens Jansens veigne nu søges for haffuer Bertel || Hellessen forinden í (1/2) maanids dag at betalle capital med rente || och rentes rente som offuerformynderne haffuer hannem reigtig || at tilreigne effter skifftebreffuet och forhen welbemelte may||stratens dom huilket Seigneur Bertel Hellessen haffue at clarere ||

f 20a inden den forrelaugde tid, med billig anvent bekostning vnder || den adferd louen biuder vdj kjøbebolchens 3 capitel: ||

Anno 1681 den 30 Nouember er almindelig sageting holdet || paa Ascher vdj Ascher sogen, bøydelenssmanden Helge Semb || neruerende med effterschreffne aff laugretted nemblig || (spalte 1:) Olle Skillestad Halffuor Ascher Hans Billingstad (spalte 2:) True Dregssrud Olle Elness och Olle Haugstad, ||

Erland Blachestad rester for tiende effter en rigens steffning || Kongens anpart tiende for nestforleden aar anno 1680 || och 79: Erich Hannevold rester for 80, Bonde rester ochsaa || for 80: Solstad, och Ness rester och for 80 Hofstad rester for || 80, Gillum Olle och Chistopher betalt Gunder

Torstad rester || rester 2 1/2 rixdr: huorpaa Knud Hansssen effter steffningen || och effter restandtsen begerrede domb : aff dj indsteffnte er || en deel mødt och indnu som tilforen berobt sig paa || at haffue betalt til presten Her Hans Lauridtsen || Videre er herom iche vdj rette laugt || Vdj denne indsteffnte sag er saaledes for retten dømt || och affsagt at indsteffnte almufue som er steffnt for tinde || indesidelsse er tilfunden at betalle til Seigneur Rolff Hansssen || forinden í (1/2) maanids dag efftersom dj kunde da tilkomme || for tønden at betalle och der for vden enhuer giffue vdj || bekostning en halff rixdr: belangende dj som haffuer || betalt til Her Hans som haffuer opboret det hannem iche || vedkom derforre haffuer dj derris regres at søge igen || hoes Her Hans skadessløss vdj alle maader, ||

Huad restands vdj Asche sogen findes er vnder Jens Hansens || saasom Seigneur Frands Berendtsens fuldmegtige vnder hans hand vdj || retten indgiffuet, huor effter hand begerrede tingssvinde || beschreffuen huilket och hannem var restandtsen paa dj andre || steder bliffuer indgiffuet vnder forsegling fra huer sted skal || giffues beschreffuen, ||

Knud Hansssen begerrede paa Rolff Hanssens veigne || at motte indfør
huis Engelbret Solj for dette jnde||verende aar giffuer j tinde, efftersom
hand iche møtte paa || tiendens angiffuelsse, saa angiffuer Engelbet for
dette || aar en halfftønde haffre, och for dj 2de forleden aaringe || siger
hand, at haffue at (af) tiende for huert aar j (1) quarter haffre, ||

f 20b

Anno 1681 den 1 December er almindelig sage och skatte||ting, holdet paa Hasslum, offuerverende Kongelig Mayestets fouget offuer || Aggerss fougderj och slods fouget paa Aggersshuus bøydelenss||manden Dirich Hasslum var neruerende med effterschreffne || laugrettes mender nemblig || (spalte 1:) Reer Halle Peder Rud Joen Staffue (spalte 2:) Olluff Tegerud Hans Frogner och Hans Skuie, ||

Jacob Dirichssen raadmand vdj Christiania hans skiøde er lest for || retten indeholder at hand haffuer solt skiødt och affhendt til || welædele Monseigneur Berendt Cress och hans arffuinger en gaard || kaldes Løheberrig med vnderliggende Thueter øde beligende vdj || Øster Berrumb, skylder arlig thoe skippund malt, en rdr: och otte || less ved, som er aff Her assessor Knud Frandssens førige til Ja[c]ob || Dirichssen

pandtsatte jordegøeds, som ved høysterettesdomb || er bemelte Jacob Dirichssen tildømt til eiedomb, samme gaard || med Thueter øde och ald gaardens herligheed, er welbemelte Berendt || Cress skiødt effter skiødes maneer til aaindelig eie, och er skiøden || med Jacob Dirichssen Roel hans egen hand skriffuet och vnderschreffuet || med hoes trøchte sigenette samt Hans Pederssens Mahrims?? och || Reigenholt Vordemands hender och segel til vitterligheed bekreffted || skiøden daterit Christiania den 11 Nouomber anno 1681 ||

Lauridz Christopherssen Bierke och hans quinde Anne Torresdatter || deris skriffelig breff er lest for retten jndeholder at dj haffuer for en || erlig ophold vdj derris alderdom, och for en hederlig begraffuelsse effter || derris stand vdj Jessue nafn jndgiffuet sig til Olluff Gunderssen Bierke ||

f 21a

och hans quinde Maren Mattiesdatter som med ald leffuendes medeler || klede och føde skal forsynne dennem til sin dødedag huor jmod || dj skal beholde Lauridz Christopherssens och hans quindes medeler ald||delis indted vndtagen i nogen maade, til bekrefftelsse vnder derris sige||netter, samt min och Lauridts Christenssens hender och sigenetter til || witterligheed, breffuet er daterit Christiania den 13 October 1681 ||

Hans Kongelige Maystædz allernaadigste bestalling er for retten lest || indeholder at Reinholt Wordemand er beuilget at verre supplications || och steffning sk[r]iffuer vdj Aggersshuus stift och vdj Christiania, och skal || hand verre tiladt at skriffue alle de supplication samt herredags || och laugtings steffninger saa vel som hiembtings steffninger, undtagen || alleniste de supplicationer och steffninger som bye och sorenschriffueren || eller nogen i sin egen sag selff kand och vil skriffue, samme benaading || er daterit Kiøbenhaffn den 13 Septembris anno 1681 ||

Restandsen aff Wester Berrum som almuen er skyldig vndtagen || Seigneur Jacob Direchssen bønder och Anne salige Johan Krefftings bønder som dj || selff betaller for er indgiffuet aff fougdens fuldmegtige Jens Hansen || huoreffter hand begerrede tingsvinde ||

Den 2 Decembris er retten igen betiendt och da retten sidt aff effter||schreffne laugrettes mender nemblig || (spalte 1:) Lauridz Hendvig

Hans Rambstad Niels Stabech (spalte 2:) Peder Østeren Jens Graff och Jørgen Eig, ||

Den indbenefinte restands aff Vester Berum er for retten och || lest saavel som den restands aff Øster Berum vnder Jens Hanssens || haand som lydeligen for retten er oplest och ingen giort nogen mod||sigelsse derimod, houer effter begerrit bleff tingsvinde beskreffuen || det och vnder forseigling meddels skal : til fremdeles effter rettighed ||

Anno 1681 den 5 December, er almindelig sageting holdet paa || Agger vdj Aggerss herridt, Seigneur Jens Hanssens paa Kongens foug[e]s || veigne och effterschreffne lougrettes mender som retten || betiente nemblig || (spalte 1:) Effuen Sandager Hans Økeren Gulbrandt Tonsen (spalte 2:) Hans Grebssen Amun Grebssen och Jffuer Sindsen, ||

Den sag som Anders Simensen hospitalsforstandeer haffue || til nest forleden ting ladet indsteffne er igen forretaget || och er paa Hannibal Skunches veigne møtt vdj rette Seigneur || Lauridz Brandt med skriffelig fuldmagt til sagen at suarre || skal vdj beschriffuelssen bliffue indført daterit Gamelbyen || den 5 December anno 1681: || Seigneur Regenholt Wordemand haffuer indgiffuet en beuiss paa || jt hundrede tiuffue och otte daller som Seigneur Anderss Simensen || for hannem for det vorderede goeds haffuer ladet nedsette || skal ord fra ord vdj achten bliffue indført er daterit Hoffued||stangen den 7 October anno 1681 || Anders Simenssens indleg er for retten skriffelig vdj rette||laugt denne sag vedkommende, skal ochssaa bliffue vdj den || beschreffne foerefindelse ord fra ord indført daterit Opsloe || Hospitall den 5 December anno 1681 || Wordemand tilsporde Lauridz Brandt om hand effter lou||gens tilhold vilde och kunde tilsuarre hans printipals || forøffuede verch ved endelig dombs vdgang eller och || haffde nøyachtig caution for sig och hannem vdj lige || tilfelde som Anders Simenssen haffuer giort, huis iche || kunde hand iche forsuarligens acceptere hannem vdj || retten, til denne post suarede Lauridz Brandt || angaaende hoffuedsagen da haffuer hand sin printi||pals fuldmagt vdj rette laugt, och huad hans egen || person er angaaende for begerte caution da nor Anders || Simenssen til hannem haffuer nogen pretention, da || søge hannem ved retten efftersom hand til hannem ey || vdj nogen maade for caution er obligerit : || En beschichelse fra Hannibal Skunch er i rettelaugt

f 21b

tillige || med diss skreffne suar derpaa skal bliffue i agten indført || er daterit Christiania den 25 Junj anno 1681: || Paa Seigneur Frands Berendsens veigne suarede Jens Hansssen at Frandz || Berendtsen haffde høy øffrigheed befalling for sig vorderingen at || lade forrette, ||

f 22a

Hannibal Skunches indleg er for retten indleffuert skal || ochsaa vdj dommen bliffue indført, || Viderre herom er jche?? vdj rette laugt || Vdj denne indsteffnte sag som Seigneur Anderss Simenssen haffuer || ladet bøydelenssmanden Hans Bestum med sex vorderings||mend indsteffne, er saaledes forrefundet, at effterdj her faste||ligen paastaaes aff Anders Simenssens fuldmegtige, at || bemelte Anders Simenssens egen middeler, til gields betalling || til Hannibal Skunch er vdvorderit vden dom, och det doch || beuissnes at verre hospitals egen gield, huilket er stridig || jmod louen, Hans Bestum derimod sig til befrielse frembleger || Hans Kongelige Mayestets gehim och estadsraad vicesadtholders || och stiftamtmand hans excelentzis Her Erich Banners || resolutioner och befallinger om samme vordering och fyldeste || vdleg, derforre kand wdj ved worris ringe vnderdommers || embede iche herom dømme fra eller til, mens denne || stridige och tuiiraadige sag effter louen til vorris gunstige || offuerdommer veladele och velwissne her laugmand || ymygeligst indfinder, tj det er iche vorris dom at dømme || jmod louen eller paa saadan en høy herris befallinger ||

Amun Lauridtsen Grebssen haffuer hans pantebreff och obligation || er for retten lest indeholder at hand er skyldig til Michel Woltz||sen siegel borger och koberslaer udj Christiania firessinds||tiue och fiire rixdr: en ort sex skilling som Amun efter ind||stendig begerring til kongelige rettigheeder och skatter laandt haffuer || huorforre hand haffuer hannem i pandtset alle sinne haffuendes || och eiende midler rørende och u=rørende løst och fast indted || vndtagen aff ald det som kand findes vdj Amuns eie, indbemelte || Michel koberslaer til fyldeste betalt bliffuer, til bekrefftelsse vnder || Amun Lauridzen egen hand med 3 bogstaffuer och hans signette || undertrøcht samt Anders Ous och Euen Sandagers zignetter || til witterligheed daterit Christiania den 20 Nouembris 1681 ||

f 22b

Anno 1681 den 6 December er almindelig sage och restandsting || holdet vdj Aggers herridt Seigneur Jens Hanssen var neruerende paa Kongelig || Mayestets fougeds veigne, och var lenssmanden Hans

Nielsen samme tid || neruerende med effterschreffne aff laugretted
nemblig || (spalte 1:) Lauridz Frogner Lauridz Hussebye Olle
Ørager (spalte 2:) Hogen Frøen Anders Vdstholdt och Hans
Rødtved, ||

(Kapt. Claus Alexandersen befalt i fogdens sted i sak mot fogden
Frands Berendtsen, uklart om han trer i funksjon.)

Rolff Hansssen haffuer med rigens steffning indsteffnt en deel almue || for
resterende tiende som paa hans part er falden formenner at dj || resterende
det bør betalle med billig anvente bekostning effter steffningen || och hans
indlegs tilhold, Jens Hansssen møtte paa Rolff Hanssens || veigne och
begerrede dom vdj sagen, aff dj indsteffnte er mødt, Joen || Graff som siger
sig at haffue leffuerit sin tiende til Her Lauridz mens || haffuer ingen anden
beuiss derpaa, Jacob Gudstad er mødt och erbød sig || med foderligste at
betalle, Gudmun Veigetued er och mødt och vedgaaet || det som fodris,
Hans Bestum tilstaaer at haffue lest denne rigens || steffning 2de gange paa
hestegaarden at dj vedkomende skulle møde || och suarre til sagen Hans
Bestum haffuer och mødt och suaret til sagen || och fremblaugt Her Lauridz
Jbssens hiemel, for sin tiende, || Jens Hansssen paa Rolff Hansssen veigne
paastod en endelig och || forsuarlig domb til betallings erlangelse, || Vdj
denne sag er saaledes for ret dømbt och affsagt at indsteffnte || almue och
dj som bruger gaarder vdj Aggerss herridt, tilfindes at || betalle Rolff
Hansssen forinden í (1/2) maanids dag derris resterende || thiende som
kornet i dj aaringer kunde koste, wdtagen Hans Bestum || som haffuer Her
Lauridtses hiemelssbreff for sig j huis sted Her Lauridz || suarrer dj andre
haffuer inden den forrelaugde tid at betalle med || billig anvente bekostning
fire rixdr: som effter gieldens storhed || dj skyldige procota skal betalle
vnder loughlig adferd namb och || vordering huor til kongelig ombudsmand
bør verre sagsøgern befoder||lig effter louen til sin betalling som vdj kiøbe
bolchen 3 capitel om foremelder??, ||

Niels Hansen Let borger och indvonner vdj Christiania haffuer || med
rigens steffning ladet indsteffne Hannibal Skunch vdj Gammel||byen for
loughlig giæld effter steffningens formalia skal bliffue || ord fra ord indført
daterit Aggersshuus den 15 October anno 1681 ||

Niels Hansssen haffuer paa sin fodring ved Niels Lauridtsen
stads||procurator vdj Christiania som talte sagen vdj rette ladet indgiffue ||

f 23a

sin reining vnder sin egen hand och Christopher Jochumsens och Anders || {Hanssens} Koches hender til witterligheed, || Lauridz Brandt er mødt paa Hannibal Skunches veigne och ind||giffuet hans skriffelig indleg som vdj dommen ord fra ord skal || bliffue indført er daterit Gamelbyen den 5 December 1681 || Hannibal Skunch er tilspørt om hand iche haffde faaet det vdj || Niels Hanssens reining er indført och serlig den post om det klede || bay och lerridt, huor til hand iche ville suarre enten nej eller ja || Niels Lauridtsen effter steffningen och indleget forment at || Hannibal Skunch bør betalle sin skyldige giæld med forord||saget bekostning och derpaa dom var begerrende, || Denne sag er opset til neste ting huor da skal bliffue kiendt || vdj sagen nermere det som forsuarligt kand verre, och kand || da nermere beuiss førres til den tid aff nogen aff parterne || da haffuer dj det at gjøre dennem selff til hielp vdj derris || sag at derom kand kiendes som billigt och ret kand verre, ||

Dj borgerschab vdj Christiania som bruger sauger vdj Aggers || herridt haffuer indsteffnt Kongelig Mayestets fouget Frands Berendtsen || for militarische excution hand haffuer ladet søge hoes || dennem effter steffningens formalia skal bliffue ord fra || ord indført daterit Aggersshuus den 17 November anno 1681 ||

⌘ Befalling til captien Claus Allexanderssen vdj Christiania || retten vdj den sag vdj fougden steed er och vdj rettelaugt || er skreffuen paa borgernes suplication och er daterit Aggersshuus den || 6 December anno 1681 ||

Mortten Pederssen aff Christiania som laugde rigens steffning || i rette er och fuldmegtiget at procedere sagen fremblagde || den trøchte forordning om prinssesindens styr, och borgerschabes || indleg skal bliffue vdj agt taget och indført saa vidt nødig er||agtes Indleget er daterit Christiania den 6 December anno 1681 || En suplication til hans exelentze?? Banner fra borgerschabet er indgiffuen || med derpaa hans suar skal och bliffue indført saa vidt der||aff retteligen til sagen kand verre tienlig huor||effter Morten Pederssen begerrende loug och domb, ||

f 23b

Paa Seigneur Frands Berendtsens veigne suarede hans fuld||megtige Jens Hanssen at slodsfougden ville selff suare || til sagen och som hand i dag var formedelst suagheed for||hindret begerrende hand at sagen til neste ting effter juel || motte optages, || Denne sag er formedelst Seigneur Frands Berendtsen suagheed || opset til neste ting effter juel, til huilken tid

Seigneur Claus || Allexanderssen som skal presidere vdj retten, och fuldmeg||tigen Mo[r]tten Pedersen paa borgerschabes veigne skal || betids bliffue tilkiende giffuet nor tinget holdes skal, huor || da videre skal bliffue forrefundet vdj sagen det som || forsuarligt kand eragtes, ||

Pouel Jbssen haffuer med rigens steffning ladet indsteffne en deel || wonhafftig och boende vdj Aggerss heridt for giæld effter steffningen || tilhold skal bliffue ord fra ord indført, Anders Boyesssen || er iche møt eller nogen modsigelsse giort, mens hans obligation || er for retten lest, skal och bliffue indført vdj dommen || och begerrede Poul Jbssen sin betalling effter obligationen med || paaløbende omkostning Effuen Sande rester 5 rdr: 2 £mark£, Knud Vage||steen kreffues for 9 rdr: 1 £mark£ 2 ort, Jens Skar Lauridz Gulbrandssen || Pouel i Kirkebyestuffuen, Gunder Kamphaug, suarede Knud Villadsen || for at gielden var reigtig, Morten Gundersen træiorning er borte || Amund Torssen haffuer ingen suaret for Peder saugmester er iche || mødt och Biørn saugmester er indted at faa hoes, Hans klocher || haffuer talt med Pouel Jbsen self saavelsom Peder Hellerud Rass||mus saugmester er iche mødt, Helle baadsmand haffuer ladet || tilstaa gielden huor effter Pouel Jbsen begerrede en endelig || och forsuarlig domb, || Herom er saaledes dømbt och affsagt at indsteffnte debitor skal || betalle Pouel Jbssen Seigneur Anders Boyesen effter sin obligation betaller || med billig rente och halffanden dallers bekostning effterdj aff || hannem ingen modsigelsse giort er, dj andre indsteffnte sambtlig || betaller gielden med billig anvente bekostning 2 rixdr: procota || at betalle och alle och en huer forinden í (1/2) maanids dag ||

det haffue betalt vnder den adferd louen kinder || vnder namb och vordering med Kongelig Mayestets ombudsmands || hielp effter louen, ||

f 24a

Knud Willadtsen paa sin goede hossbonds Monseigneur Lunds weigne || begeerede at dj thuende vinde som var steffnt at vinde vdj den || sag jmellum hannem och Olle Olssen ligger som tilforen || haffuer giort deris tilstand for retten at dj det med æd nu ville || bekreffte och er da frembrobt Knud Vaggesteen och Olle || Tronsen : som gjorde derris æd for retten, paa det dj til||forren haffuer vondet, NB Knud Willadtsen lod sige anden || dagen effter at Olle Olssen haffde forligt sig och stillet sin goede || herre och hussbond tilfreds for denne sag ||

Anno 1681 den 7 December er restandsting holdet vdj || Aggers herridt och da den beschreffne restands offuerleffueret || til reigtig conferering imod almufuen som er skeedt vdj || Kongelig Mayestets fougeds welagte mand Jens Hansen dertil fuld||megtiget vdj effterschreffne laugrettes mender nemblig || (spalte 1:) Lauridz Frogner Hans Rødtved Anders Vdssholt (spalte 2:) Hogen Frøn Olle Ørager och Anders Høybrotte, ||

Restandtsen er oplest huoreffter bleff begeeridt tingsvinde det || med foderligst skal giffues beschreffuen, vnder forseigling : ||

Eschel Jenssen boende vdj Opslo borger til Christiania hand och hans || hustru Sedssel Olssdatter derris skiøde er lest for retten {...} || indeholder at haffue solt til sin suoger Oluff Bendtssen boendes || vdj Christiania och hans arffuinger, derris eiendepart vdj Myre || saug quernehus och foss samt tilligende eiedeel med paastaa||ende huusse och bygninger ved huad naffn det verre kand beligende || i Aggersselff lige offuer imod Hogen Olssens saug, som Eschel quindes || arffueligen er tilfalden effter hindes salige fader, det Olle Bendzen || skadessluss himles aff dennem, til vitterligheed vnder Eschel Jensens || och hans quindes hender samt Fredrich Anderssens och Niels || Søffrenssens hender til vitterligheed daterit Christiania den 10 May 1681 ||

f 24b Eschel Jenssen boendes vdj gammelbyen borger til Christiania || och hans søster Sidssel Olssdatter haffuer solt skiødt och affhendt || til hans suager Olluff Bendtssen borger vdj Christiania och til || hans hustru och arffuinger en tollfftepart vdj Aamodt med vnderligen||de Grans pladtser, samt Langelj och Aggersslj skougstøcher som || Eschell Jensens quinde arffueligen effter hindes fader er tilfalden || alt dette himbles Olle Bendtsen och hans quinde til odel och || eiedomb til vitterligheed under Eschel Jenssens och hans quindes || hender, samt Mogens Lauridtsen och Madz Trogelssen hender til || witterligheed, skiøden er daterit Christiania den 2 October 1681 ||

Seigneur Regenholt Wordemand giffne allernaadigste bestalling er for retten || lest befindes tilforren paa Berrumbs ting ved dag och datum extra||herit och indført Otter Gunderssen vdj Gammelbyen haffuer ladet || begerre tingssvinde effter en besichtelsse vdsted aff Gammelbyen den || 22

February anno 1677 med derpaa hans høye excelentzis naadigste || resolution daterit Aggersshuus den 15 Martj anno 1677 som ord fra ord vdj tingsvindet skal bliffue indført, ||

Dernest haffuer Otter Gunderssen ladet læsse for retten hans suplication || til Her Errich Banner stiftsbefallingsmand som er daterit Christiania || den 23 Aprilis 80: indeholder at ingen maa gjøre derris landtoug fast || vdj Gammelbyes brygge, at den skal iche forderffuess, derpaa haffuer || hans excelentz resolverit at det er billigt effterdj supplicanten || er tilforbunden at holde kongens bro ved ligge, at de som fester || deris skibe der ved den til affbr[e]ch och skade at de och haffuer det vdj || hans minde eller bliffuer derfra och gjør deris skibe fast paa || it andet sted et: datum Aggersshuus den 24 Aprilis 1680: E:B: ||

Hans Kongelige Mayestet worris allernaadigste arffue herris och Kongens aller || naadigste confiermation paa den pladz vdj Gammelbyen er for retten || lest indeholder at den pladz Otter Gunderssen vdj Gammelbyen er || aff hans høye excelentz Uldrich Fredrich Gyldenløffue beuilget || at bygge paa huor imod hand skal haffue at ferdig gjøre den gamle || byes bro ved stranden, er allernaadigst hannem vdj sin lifftid be||vilget, och confiermerit och er daterit Kiøbenhaffns slodt den || 22 October anno 1681: ||

Denne tingbog indeholder half||tredsinds tiwe nummererede oc jgien||emdragne blader, (bladene 25-50 ubeskrevet) hvour udi sorrenschrifueren udi Aggers fogderie, Laurs Boyesen || rigtig hafuer at schrifue oc indføre alt huis || for retten oc paa tinget passerer, effter recessens tilhold i alle maader, som || forswarligt, oc hermed tilforpflicht vere, || at indlewere || nye aars dag, oc en anden nye || da jgien herfra at udtage, Agger||huus den 4 Janvary 1681